This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

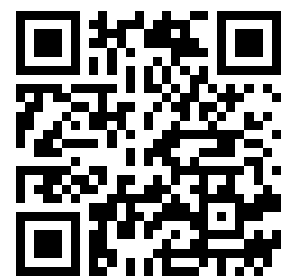

Digitized by Google

Digitized by Google

REDOVNIKA DOMINIKANA DUBROVCJANINA

TRI BESSJEDE

DUBROVNIKU U STRAHU OD KUGGE RECCENE.

Noli ſubtrahère verbum, ſi ſorte audiant, & convertantur unuſquiſque a via ſua mala, & pœniteat me mali, quod cogito facere eis propter malitiam ſtudiorum eorum,

132206

Jer. 26. v. 2. 3.

Ne oſtavi rjec, jeda uscjuju, i obratuſe, ſvak od ſvoga puta ſvoga huda, tersc oſtavim ja od ſla, koga mislim ucinitim ſarad opacine ſabuvaa gnihovjeh.

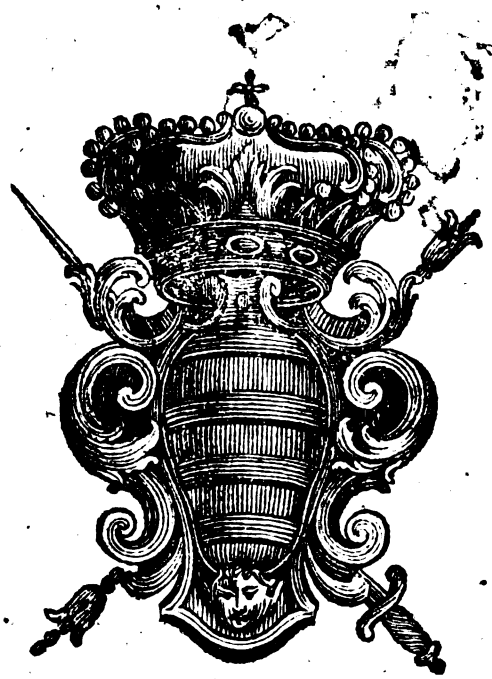

RAGUSA MDCCLXXXIV.

Nella Stamperia Privilegiata

DI CARLO ANTONIO OCCHI.

Digitized by Google

J7289

Digitized by Google

BESSJEDA PARVA.

AKo obilni, plemeniti biahu dari, i millosti (a) stavno obechjane od Boga Israellu, puku isʃ meghju svjeh narodaa gljudskjeh odabranu, obgljubgljenu, samo da gnemu vjeran, poslusʃcjan usbude, tescki nisʃcta magne i strahoviti jesu bici, s' kojemgaje prjetio pedepsat, bud da odmetnik, protivnik nastane. Nad svjeh injeh s' kuggom, recce, pedepsatga. Koi bic tesʃci do ovega? Tako tesʃcjak, dagaje Visʃegni (b) macjom nasʃvo, ne samo macjom, nasʃvaga macjom bosʃciem (c), ko da injeh nareghjuje (d), samo ovega bosʃcia desniza da usʃrocci: tako tesʃcjak, da on sam mosʃce u tridni, scto mosʃce u tri mjesʃeza boj, scto mosʃce u tri godisʃcta glad (e). Ova ista prjetgna, predam, strasʃcimse, dase varh tebe, Dubrovnice, ne ispunni; strasʃcimse, daje doteklo vrjeme, sʃa da Bogh isʃvadi proch tebi svjetli sʃa strahochju, sʃa pogubu osʃctri mac; vidim, akome ne vara okko od pameti, vidim orusʃcjana Anghjela streniteglja oko tvojeh miraa da hodi, kod tvojeh vrataa da stupa, sad hochje, sad nechje unutra stupaj unieti; cjujem glas, koise s' nebba stere, macju, macju: nesʃnam sctochje sʃa tiem sljedit, alli ino, alli ono, scto cju Ezekielo: macju, macju isʃagh isʃ nosʃcnize, naosʃctrise sʃa strahochju, sʃa pogubu (f).

Nije besʃumnos moja, koja strahochje isʃmisʃcglja, nije strah, koi sne povjeda, nije svarha tebe smetat i strasʃcit. Vigh, prokusʃcja sam, jesʃuli bes rasʃloga moje rjeci, allise u prav domisʃcgljam. Stavi prid occi, sctotise nasad desʃset godisʃctaa sʃgodilo. Koi pljen ucinj nepriateglska silla? Kojese uboscevo odkrj u tebi, u tvojem krainam do mallo danaa? Nije trjeba, dati ja poredno kasʃcem, scto ti nosʃisc duboko u pameti usaghjeno, kad jur pasʃisc bigljeghe, od nepriateglske grabsce, od domachjega raspa i sctette, koonose kad pasʃu usʃsed goruchjega ljetta po varsʃima od goraa bigljesʃi od minute priko nacina mrasʃne sʃime. Pitam josc i drugu stvar. Od kad broisc plodnu semghju, obilna godisʃcta? Od jucer mogu rjet. Koja od prie tusʃcna, nevoglua, gladna godisʃcta! Bosʃce, koje bji lansko? Kratichjemose rjet? Od glada. Evo dake tisi u prav u mallo dobba kusʃcjo isʃasob dva bicja bosʃcia, pljen, glad. Sad otvori Pismo sveto, pasʃi poglavje dvaestisʃces Levitica. Parvaje pedepsa protiva Israellu usʃopacenu odreghjena pljen. sʃatom dohodi protiva Israellu oghluhnutu, neposlusʃcnu glad. Nad tjeh prilosʃcenaje protiva Israellu otvardnutu kugga. Sad iskusʃcjaj, Dubrovnice, kojusʃu u tebi promjenu porodili pljen, glad, prosʃcjasti bici. Sasʃla na dobro, alli sasʃla na gore? Akose nahodisc dostojan od koga bicja, ceka kuggu; onatije na vratima. Svaki dan k' tebi te gori glasi dohodu, svakcjas cjujesc povjedat, koju porasʃu, buduchse isʃ daleka do tebe prostarla, u blisʃcnjem krainam nemoch ucinj, ter cinit ne pristaje (g). Pocem da Bogh tebe s' laksʃciem,

(a) Lev. 26. Deut. 28. (b) Lev. 26. 25. Inducam gladium ultorem &c. (c) 1. Paralip. 21. 12. Gladium domini. (d) Corn. à Lap. in 1. Paralip. 21. 12. hæc est plaga, qua homines percutit manus domini, ait Lyr. & Vatabl., nam fames sæpe non proxime a Deo, sed ab hostium depræ-datione, vel terræ siccitate, aut aeris intemperie oritur. Calmet in 2. Reg. 24. 14. (e) Tostatus in 1. Paralip. 12. quæst. 47. Peccatum unum erat, ideo oportebat pœnas esse æquales. Quia erant inæquales in intensione, id, quod una excedebat aliam per intensionem, debebat suppleri in alia per extensionem, ut tantum malum infligeretur in tribus diebus pestis, sicut in tribus mensibus hostilitatis, & in septem annis famis. (f) Ezech. 21. 28. mucro, mucro evagina te, dima te, ut interficias, & fulgeas. (g) Greg. M. l. 7. ep. 127. indict. 2. De vicinibus urbibus strages quotidie mortalitatis nunciantur.

Digitized by Google

ſciem, s' tagniem prutom udari, neghlije udaro iſabranoga Iſraella? Prie mene recce ſlatousnik (a). Gijſu teſci grieſi? Gnegovi u dobba ſakona od sluſcbe u kamenu upiſana, alli tvoji u dobba ſakona od gljubavi u ſarzim udjegljana? Gnegovo poſarnuchje u dobba ſvanutchja, alli tvoje u fred bjeſa dana, u podne? Graghjani Brachjo moja jaſe radujem videch vas mnogo puka, viſe radujete videch mene, i vas iſtjeh; nu ko ſna, od ſad do koju nedjegliu danaa, do koi dan, daſe ushtjebudemo opeta skuppit, kolikochjejhſe iſnach ſcivjeh ſa doch. Ah akoje koi cjàs od millo-fardja joſcter ſa nas (jes u iſtinu: Andio ſtrenitegl hitioſe macja, nuga joſc nije iſvadio; ſtoi kod vrataa, alli nije joſc unutra ſtupio) prionimo boſciu raſargbu utaſcit, viſcgnu pravdu umirit. Jachju podpomoch, i pokrjepit vaſce naſtojagne s' tri poglavja, kojachjuvam u ova tri dni iſtomacit. Bici od koga dohodu: Bici rad koga uſroka dohodu: Bici ſa koju ſvarhu dohodu. Buddi ſva vaſeja pomgna na moje rjeci.

Koliko bici, toliko ſuprotive jeſu u iſtinu, i ſovemoih mi, ne breſ raſloga ſlo, vremenito ſvjetovno, teleſno ſlo. Alli bici od ſuprotivaa u ovemuſe raſlikuju. Suprotivaje ſlo, kojeſe ſgaghja komu ter komu; ako gràd ſatre, morre raduje, lupeſc ukradc, protivnik potiſne, ſatoenik pridobie, ſo jeſik obadi, ſmart umori, ne dogaghjaſe ſvakomu, mnosjem u iſto dobba. Biciſu pak ſlo opchjeno; padaju na ſvu opchinu grada, darſcjave, ſvu krainu obſtiru, da ne budde laſno, nu kad nikakva nacina ni Plemichju, ni Bogatniku (b) utech od gnih, i oslobodiſe. Sadje velik poſo, potreba privelika, ſnat od koga bici dohodu. Ne pitam ſad o ſuprotivam. Pateek iſtije, jednakje, i o gnima govor u ovemu. Natjeccjuſe Raſumnizi iſtomacit. Sctetne vodde, vjetri, ſuſcje, ſitno ſnano, i neſnano ſcivuchje, a nadaſve nebeſa vartechiſe ſadruſcjujuchiſe kad protivno nami, ko ſa rjet, s' poganiem hakom olli cinu neplodnu ſemglju, ollioj plod grabu, odnoſu, rad ceſſa paka sljedi glad. Neſdrav odihaj ſemglje, aer poſctechjen, pichja opogagnena truju teleſa, rad ceſſa paka nemochi dohodu. Vjetri, oghgni, vodde u dubokjem jamnam uſmnoſceni napiru, tiskaju ſemglju, daſe raſtvora, i da krechje. Evo uſroka od treſcgne. A od boja? Silla, oholas, pohlepa tughjega ne daju mirovat. Nije ovo argjav odgovor: tako raſumnizi mudro raſloſcju, vjeſeto nahodu. Jaſe ne protivim. Biciſe (raſumiem) obicjajno ſtvaraju naravniem nacinom po krepoſti vode, oghgna, vjetra, i mnoſije h injeh krepkieh ſtvari od ſvjeta, breſ da propuſtim onjeh, kojiſe ſgaghjaju po protivnoſti ſlohotjegna gljudskoga, prem da biahu kad koi varhunaravno po krepoſti viſcgnega moguſtva uſrocceni, potop opchjeni, oghagn Sodomski, jaſi, ſvjeri u puſtigni, kugga u vrjeme Davidovo, poguba vojske Senakeriba u dobba kragljevagna Ezekie, a navlaſctito glaſoviti oni bici na Faraona i Egipat poslani. Nu ja pitam, jelli ko, da to tako ſapovjeda, vladali koja ſvjes, daſe krepki ſtvor ſaſtane, ſa uſplodit bic. Udesje. Naravni tvorechi uſrozi meghju ſobom ſadruſceni, poreghjeni tako tako iſnoſu, dovodu. Nije dake okka, koi ſvjet paſi; nije ruke, koja gnim varti; nije ſvjeſti, koja gnim vlada? Tot ſveſctoſe na ſvjetu ſgaghja, ſveje tvor beſumnoga nebeskoga, ſemaglskoga ſtvoregna? I ovochje cjovjek rjet, cjovjek, koi ſna, vidi,

(a) Chryſ. in ep. Theſ. c. 4. hom. 8. Cogita ſi illi puniti ſunt, quamobrem non puniremur & nos, aut quomodo decorum eſſet, non puniri nos, qui pejora quam illi deliquimus? Et paulo ſuperius: majori ſupplicio digni ſumus, quia majori gratia potiti ſumus. (b) Joſephus Hebr. apud Corn. a Lap. in 2. Reg. 24. 14. Optavit (David) malum regnantibus æque ac regnatis commune, in quo omnibus par metus immineret.

Digitized by Google

vidi, kuſcia po ſebi u ſebi, daje on od ſvojeh djellaa provodic, od ſvoje voglje goſpar, ſebi iſtomu ſapovjednik? Cjovjek, koi ſna, umie raſmetnut, raſcinit, pacek koi mnokrat raſcigna, raſmechje oſnovu, koju buddu ſnovat nebeſa, i ſemaglski ſtvor ne ſamo u ſeb: iſtomu, nu joſc, i u mnoſjem teleſnjem ſtvarima, do kojeh gnegovoj mochi dopuſctenoje dopriet (a)? Nu oſtavimo gljudska djella, koja da iſtjeccju od ſame gljudske voglje vighjet moſce ſvak, tko nechje ſebi i teleſne, i duhovne occi iſvadit. Iskuſcjamo gneke ſgode, od kojeh nije tvoriteglja na ſvjetu. Spomignem jednu ſa ſvjeh, kojeſe beſ broja dogaghjaju na ſemgli. Iſ pod gore putnik ide, s'gore ſtjenaſe orrech putnika udara, ubia. Koi ſtvor uſrokuje ovu ſgodu? Vidim ſctoje putnika na put ſtavilo, gnegova voglja: dopirem raſumjet, daſe po komu naravnomu uſroku kam otiſnuo; alli ne vidim, ne dopirem, ſctoje vladalo, da putnik ſtupi, kadſe imo ſorrit kam, olli daſe kam ſorri, kadje imo cjovjek proch. Nije cjovjek hote ſtupio, kadſe imo ſunnut kam, daga ubie; nije ſtvor beſumni ccko ſa opruchit kam, kadje imo cjovjek proch. Po cem dake u iſto dobba orregne kamena, prohod putnika? Neka vas krugh nebeski iskuſcja, neka ſemglja proiſcte meghju ſvjem tvorechim uſrozima, kojeh u ſvomu skutu ſadarſcju, koje taj. Beſ koriſtije trud; obit nebbo, ſemglju obach, ne nahodiſe (b). Trjebaje dake rjet, tvoritegl daje olli viſcgna ſvjes, koja ima biſtre occi, olli sljepa ſrechja bes occji.

Nijeſe poſramio, od ſrechje ſpoſnat, ſctoſe dogodno ſgaghja na ſvjetu oni, koi u Latinskom kraini od Latinske mudroſti bji provodich (c). Biuſciſe u ſvomu raſloſcegnu ſmeo, ſapleo Tullio ne umiuch iſnach ſrjedu puta, po kom ſtupa iſtina, od dva kraja, koja jednako vodu na pogubu, jedan obra, te najgori (d). Nije cjudo, daſe ob noch i pribiſtre occi privaru u cem nechjeſe privarit ob dan jur i koje kratka vida. Sljepa dake ſrechja ſgode uſrocci: ſgaghjaſe, erſe ſgaghja? Nije tvornika, od koga iſtjeccju, nije raſloga, rad koga ishodu? Vighimo cjaſſom ſgodu, koju povjeda Piſmo ſveto (e): bjeſtan Vojnik nateſce luk. Kudgaje upravio, gdije ſamjerio? U vjetar. Gdije dake palla ſtrjela, gdije udarila? Koti ſna, kochje iſnach. Neſnajuch, neomjerajuh, ne hotechi Vojnik, ſtrjelaje ranila opakoga kraglja Akaba pod rebra. Sad po cem bij, po cemſe to ſgodji? Po ſrechi. Po ſrechi, alli po vla-

(a) S. Th. 1. p. q. 115. ar. 6. Quamvis ex impreſſione corporum cœleſtium fiant aliquæ inclinationes in naturam corporali, voluntas tamen non ex neceſſitate ſequitur has inclinationes, & ideo nihil prohibet, per voluntariam actionem impediri effectus cœleſtium corporum non ſolum in ipſo homine, ſed etiam in aliis rebus, ad quas operatio hominum ſe extendit. Et ar. 4. ad 3. paſſiones ſunt motus ſenſitivi appetitus, ad quas cooperari poſſunt cœleſtia corpora. Sed nihil prohibet aliquem per liberum arbitrium paſſionibus reſiſtere. Unde & ipſi Aſtrologi ajunt, quod ſapiens homo dominabitur aſtris, in quantum dominatur ſuis paſſionibus. (b) S. Th. 1. p. q. 115. ar. 6. Quod eſt per accidens, non habet cauſam &c. Sylvius ibid. ideſt non habet unam cauſam naturalem, & creatam, ad quam per ſe & formaliter reducatur, ex quo deinde infert, quod concurſus duarum cauſarum, aut effectus, qui ex tali concurſu ſequitur, non habet unam cauſam naturalem per ſe, ex qua nimirum per ſe, & de neceſſitate ſequatur. Vide S. Th. 3. c. g. c. 96. (c) Aug. c. Acad. l. 1. c. 3. Cicero, a quo in Latina lingua Philoſophia inchoata eſt, & perfecta. (d) Aug. de civ. Dei l. 5. c. 9. In has anguſtias coarctat animum religioſum, ut unum eligat de duobus, aut eſſe aliquid in noſtra voluntate, aut eſſe præſcientiam futurorum, quoniam utrumque arbitratur eſſe non poſſe. Ipſe ... ex his duobus elegit liberum voluntatis arbitrium. Quod ut confirmaretur, negavit præſcientiam futurorum, atque ita, dum vult facere liberos, fecit ſacrilegos, & ab initio: multo tolerabiliores ſunt, qui vel fidera facta conſtituunt, quam iſte, qui tollit præſcientiam futurorum. (e) 3. Reg. 22. 34. Vir quidam tetendit arcum in incertum ſagittam dirigens, & caſu percuſſit Regem inter pulmonem & ſtomachum.

Digitized by Google

dagnu, upuchjegnu viſcgne ſvjeſti? Odiſada lis privratimo. Kadſe Akab s' Mikeom ſvjetova, terga nukaſce, damu prorokuje, s' kojom ſrechjom bitchje boj, kogaje ſpravglio protiva kraglju od Sirie, s' dobrom ſrechjom, s' neſrechjom? Dobit, iſgubit? Bit ubjen, oſtat ſciv? Recce Prorok (a): vighjoh puk Iſraelski raſparſcjan po goram ko ono ovze beſ paſtjera. Ovdi, ovdi hodi ti, koi veliſe, da Bogh ne paſi ſvjet, ne vladaga: prigodneſumi rjeci mudroga Salviana (b). ſnoje, ſno Mikea gnekoliko prie, neghſe ſgodilo, ſetoſe imalo dogodit. Koje Mikei odkrio, povidio? Srechja, koju sljepu ſpovjedaſc ſa to iſto, er neſha, ne vidi ſcto cini, a, ſctochje ucinit, nadaſve? Sctoje ſrechja? Pravd niſcta, ſama praſna rjec. Ako ſgode ſamo od ſrechje naſtaju, tadſe mogu ſnat kad naſtaju, prieſe obaſnat ne mogu. Ako nije ſvjeſti, koja gnih vlada, po komuſe prie mogu ſnat, po cemu ſarizatih? Allichjeſc rjet, daje i Mikea u ſrechju ſareko? U ſrechju ſarech Mikea? ſnam, daſe tako ſtavno bjeſce iſuſtio, da, buduchga kragl u ſatvor poſtavio s' naredbom, da budde s' gladom, i s' ſvakom inom tugom tren, dokſe on iſ boja vrati dobitnik, recce Prorok: cjuj puce, akoſe kragl vrati na ſdravglje, jachju bit laſcivaz, neka ſvako ſlo pade na mene (c). Te ſcto ſamje Mikea doſcjaſte ſgode ſareko? Gdjeſu beſbrojna prorocjanſtva u Evrjenskjem liſtima ſapiſana? Svaſu tako u ſrechju ſarizana, da nije gnih jednoga ſrechja privarila? Stavno ſarizaſce Prorozi, er ſtavno poſhaſce; ſtavno poſnaſce, erim occitova oni, komuje, ſveſctoje nami doſcjaſto, od vjeka prid occima, od vjeka ſadaſcgne (d). A ſnali Bogh? Dogodno, prie negh budde, jur ni ſvjes ne dopire priviſcgna (e). O neſvjeſti! Jelli gdje beſumnoſti ovake, veli Aguſtin ſveti (f): ſpovighjet, da jes Bogh, i Bogu ſmaknut od doſcjaſtjeh dogodnjeh ſgodaa poſnagne? Tot Bogh nije ſveſnan; totſe boſcie ſnagne uſinnaſcja ſvakcjas; od malla dohodi na vechje; Bogh danas vechje ſna, neghlije ſno jucera? Tot ſnagne Boſcie nije vjecno (g)? ſadoſtaje, ne idem naprjeda, erme kara govorech Salvian: nije trjeba, ſa ſmarfit gneke beſumnoſti vele rjeci tratit, bivſci ono, ſcto mi u obranu iſtine i Vjerre govorimo, ako nije u ſvojom mjerſi, moſce gnima bit od pogarde (h). Ko ima ſvjes, velj Origene, ſamo da ſamjeri ovu rjec Bogh, tomuje doſta, ſa uglavitſe da Bogh od vjeka ſna, ſctogodſe s' vremenom dogaghja (i). Bogh nechje. rjet Bogh, ako nije ſvjes ne uſtoccna: ſvjes ne uſroccena, trjebaje daje ſvegh iſta: ſvjes ſveghjer iſta, trjebaje, daje ſveſnana. Vjecnomu ſveſnagnu boſciemu ſvjedoziſu Prorozi, recce Tertullian (k) Iſtina iſtinu iſvodi; ſve

(a) ibid. v. 17. Vidi cunctum Iſrael diſperſum in montibus, quaſi oves non habentes paſtorem: & ait dominus, non habent iſti dominum. (b) Salv. l. 2. de Gub. c. 6. ubi ſunt, qui a Deo reſpici res humanas negant. (c) 3. Reg. 22. 28. ſi reverſus fueris in pace, non eſt locutus in me dominus, & ait: audite populi omnes. (d) S. Th. 1. p. q. 14. ar. 13. & alibi. (e) Tull. l. 2. de Div. mihi ne in Deum quidem cadere videtur, ut ſciat, quid caſu & fortuito futurum ſit. Aug. de civ. dei l. 5. c. 9. Divinationem ſic conatur auferre, ut neget eſſe ſcientiam futurorum: vel in Deo, vel in homine, ita & Dei præſcientiam negat, & omnem prophetiam. (f) Aug. ibid. Confiteri, eſſe Deum, & negare præſcium futurorum, apertiſſima inſania eſt. (g) Contenſonius Tom. 1. l. 2. diſ. 1. c. 1. ſpecul. 2. Scientia Dei finiretur præſentium notitia; mutaretur, dum ſucceſſive futura addiſceret, ſubindeque æternitate non menſuraretur. (h) Salv. de gub. l. 1. c. 5. Sed de his dicendum amplius non eſt. Tam ſtulta enim ſunt, & tam frivola, ut cavendum ſit, ne id ipſum, quod pro honore Dei dicitur, injuria Dei eſſe videatur. Tanta quippe eſt majeſtatis ejus ſacra, & tam tremenda reverentia, ut non ſolum ea, quæ ab illis contra Religionem dicuntur, horrere, ſed etiam quæ pro Religione nos ipſi dicimus, cum grandi metu ac diſciplina dicere debemus. (i) Orig. apud Euſeb. l. 5. de præp. Evang. Quidquid aliquando futurum eſt, id Deum multo ante futurum prænoſſe, ut ſcripturæ abeſſet auctoritas, vel ipſamet ex Dei notione is profecto demum intelliget, qui probe vim illam, & excellentiam divinæ mentis intelliget. (k) Tertul. l. 2. c. Marc. c. 5. Tot teſtes habet Deus, quot prophetas.

Digitized by Google

ſve doſcjaſte ſgode Bogh ſna od vjeka ; dake gnih uſrok tvorechi Viſcgneje Vladagne Boſcie. Te ſeto er mnoghe ſgode nami od ſrechje naſtaju, nemoſce jur u temu cin bit deſnize priviſcgne , nemoguſe obbe ſtvari ſadruſcit u jedno ? Goſpar ſcjaglje ſluſcbenika u koje mjeſto, buddi u Zarigrad , odpravgljaga po ſuhu : u iſto dobba ſcjaglje drugoga u iſto mjeſto , beſ da ſna jedan o drogomu niſcta , odpravgljaga po morru. Dohodu obba u iſto mjeſto, i ſaſtajuſe. Jeſuliſe po ſrechi ſaſtali ? Obbijemſe cini daje tako, er neſnaju po cemſe ſaſtaſce ; nije tako, erſe po naredbi goſparevom ſaſtaſce . Baſctinik ſnajuch gdije ſakopano blago teſcjaka ſove damu tu ſemglju teſci . Teſcjuch teſcjak blago nahodi . Po ſrechi ? Alli po vladagnu goſparevu ? Nijeſu ovo moje pricize , pricizeſu moga Tomaſſa Svetoga (a) . Scgnima on mene glavi, da ſctogod naſtaje na ſvjetu , ollije u broju onjeh ſtvari , koje naravno nemogu bit inako , koono da ſvaki dan Sunze ſvagniva , olli u broju onjeh , koje mogu bit i ne bit , koono ſutra vedro alli oblacno ; pacek i gljudska djella , kojeh po slobodi ſvojom cjovjek tvori, ſve naſtaju po vladagnu Boſciemu to jes olli po oſobitom vogli i naredbi , olli po propuſctegnu gnegovu . Tolikaboje krepos viſcgna, nedohitna , neſamjerna , da buduch on ſa ures i ljepotu ſvjeta ſtvorio , i skladioih meghju gnima, tvorechje uſroke po varſtam raſliene ; one, koji ſtavno radu ; one, koji radu neſtavno ; one , koji slobodno radu (b) , ne ſamo dopire ucinit , da tvor gnihov naſtane , kad on hochje , nu da naſtane , kako on hochje , na oni nacin , kakoje priſtojno, prikladno, naravno uſrozima , od kojeh tvorri iſtjeccju (c) .

Te kolikotiſe hochje , gljudska ſvjeſti , ſa raſumjet , da Bogh ſvjet paſi , ſvjetom vlada ? Niſcta vechje , enoliko ſamo , kol koje trjeba ſa raſumjet Domachina , imali dvor , ſapovjednika grad . Urednos dvora , grada kaſceti da jes , akoga i neſnaſe, ko ſapovjeda, ko vlada. Budduch uljeſo, obaſcjo, raſgledo dvor vaskolik (tako iſto grad), ſ' varha do dna ter vidio ſve tako raſdjegljeno , ſve poreghjeno , kakoje potrebnito ſcivgljegnu , nu i raſbludi gljudskoj ; dvoranin ſvaki oko ſvoga posla da radi , nu ſvi raſlicno radech , da ſvi ſa jednu ſvarhu radu , ſa koris i potrebu domachju , ſillujete pamet , ſa promislit , do to tako od ſrechje bit nemoſce (d) . Ako od ſrechje urednos ; po cemu nerednos ? Alli iſti moſce , koije od urednoſti , ti jur od nerednoſti tvornik biti ? Iſti uſrok , kadje ureghjen , koliko kadje u privrati dvor : iſti uſrok , kadje u miru i tiſcini, koliko kadje u nabuni grad ? Alli dvori gljudski, ſcmaglski gradovi, kadſu dobro ureghjeni , ne mogu nejmat vladaoza , ſam dvor ta-

(a) S. Th. 1. p. q. 116. ar. 1. (b) S. Th. 1. p. q. 22. ar. 4. Perfectio univerſi non eſſet , ſi non omnes gradus eſſendi invenirentur in rebus.. & ideo quibuſdam effectibus præparavit cauſas neceſſarias , ut neceſſario evenirent , quibuſdam vero cauſas contingentes , ut evenirent contingenter . (c) S. Th. 1. p. q. 19. ar. 8. Cum voluntas Dei ſit efficaciſſima non ſolum ſequitur , quod fiant ea , quæ Deus vult fieri , ſed & quod eo modo fiant , quo Deus vult fieri . Vult quædam fieri neceſſario , quædam contingenter , ut ſit ordo in rebus ad complementum univerſi. Et in reſp. ad 2. Ex hoc ipſo quod voluntati divinæ nihil reſiſtit , ſequitur , quod non ſolum fiant ea , quæ Deus vult fieri , ſed quod fiant contingenter vel neceſſario , quæ ſic fieri vult. (d) S. Th. 1. p. q. 103. ar. 1. Ordo certus rerum demonſtrat gubernationem mundi, ſicut ſi quis intraret domum bene ordinatam ex ipſa domus ordinatione Ordinatoris rationem perpenderet . Cleantes apud Cic. l. 2. de nat. Deorum c. 3. Cur Deus ſit , quartam cauſam , ait , eamque vel maximam eſſe æquabilitatem motus , converſiones Cœli , Solis , Lunæ , Siderumque omnium , diſtinctionem , varietatem , pulchritudinem , ordinem , quarum rerum aſpectus ipſe ſatis indicaret , non eſſe fortuita : ut ſi quis in domum aliquam , aut in gymnaſium , aut in forum venerit , cum viderit omnium rerum rationem , non poſſit ea ſine cauſa fieri , judicare , ſed eſſe aliquem , intelliget , qui præſit , & cui pareatur ; multo magis in tantis motibus , tantiſque viciſſitudinibus tam multarum rerum , atque tantarum ordinibus nihil umquam immenſa & infinita vetuſtas mentita ſit, ſtatuat , neceſſe eſt , ab aliqua mente tantos naturæ motus gubernari .

Digitized by Google

ko proſtran ; damu neſnaſc kraja ; ſam grad tako velik , daga ne moſc ſvega ni s' mislim obach , on ſam nejma glavu , koja gnim vlada , prem daje tako ureghjen , da ne ſamo ljepota urednosti gnegove mami ſvjes naſcju , kadſe u gnu ſagleda , nu pridobivaje ſaſvjem , kad ona ſtanne raſmiſcgljat , po cem nakon toliko vjekaa , i tiſſuchjaa godiſctaa u iſtomſe urednosti nepomicnom , s' kojom naſtaſce , iſnahodu nebbo , ſemglja , i ſveſcto oni u ſebi ſadarſcju , ſveſcto krugh nebeski obtjecce a oſobito ſemglja , na kojom prem daſe mneghe raſlicne privrate ſgaghjaju , ſvaka ſtvar olliſe opet na ſvoje mjeſto povrachja , ko ono tiſcina iſa nabune u ſignom morru , olliſe tako mjeni , da ſtvar ina na gne mjeſto dohodi ; a ſa rjet o ſvjem ſtvarima ſvjetovnjem inokupno , olliſe ne mjenu , olliſu ſamjegnene , ſa da ſvjet ſvegh iſti uſbudde . Tot ovi dvor , ovi grad , er ima proſtor pri naſciem beſkrajni , er ima , ſcto ne mogu naſci imat , beſ brojne cette ne ſamo po glavami , nu po varſtam raſlicne dvoranaa , graghjanaa u ſebi , ſatomu Vladalaz ne trebuje ? Tot er vechju pri inom ſvakomu dvoru , gradu , ovi , ſvjet rekoh , od vladagna potrebu ima rad ſvoje velicine , raſlikoſti , ſtavnoſti , ſatomuſe Vladalaz ne nahodi ? Te gdije oni , koigaje ucinio , poſtavio ? Tichjeſc ſmiono ugrabit iſ rukaa domachina dvor , kraglju iſ rukaa ugrabit grad , onemu , koi bieſce s' rukom ſvojom od temeglja do pokrova gnega ſgradio , gnega ureſio , gnega naſelio ? Moſc govorit ſcto hochjeſc , ugrabit ne moſceſc , velj Tomas Sveti (a) .

Alli raſumieſc , da tako bjeſce namislio , odredio Priviſcgni ſtvorit , ſloſcit , skloſcpit ſvjet , ſtvorena , sloſcena , sklopjena oſtavit , ſaboravit ? Nu tko to tako cini , pietate Salvian ? Svoj cin tko tako nemio ſaboravglja , oſtavglja ? Niko na ſvjetu u iſtinu (b) . Tko teſci ſemglju , teſcili , ſa ne povratitſe k' gnom , nuje puſtit , daſe u ledinu obrati ? Tko ſadi baſctinu , ſadili , ſa vechje nighdaje ne prigledat ? Koje dobavio glave ſa raſplodit ſtaddo , puſctujelih puſtopaſcize beſ paſtitih ? Ko ſtan gradi , gradili ſa dograghjena puſta oſtavit ? Te ſaſcto mravi ſcto po trudu skuppu , pod ſemglju ſakrivaju ? ſa ſacjuvat . Te ſaſcto pcelle kuſe gradu ? ſa nach u cem med ſatvorit . Jurje Bogh i neraſloſcitomu ſcivuchju udahnuo , u naravi gnegovom gljubav , pomgnu , opaſ prema ſvomu tvoru i plodu poſadio , a promislitehjemo , daihje od ſebe odmetnuo ? Sctoje Bogu ſvjet ? Tvor gljubgljeni , plod ugodni . I gnimſe Bogh ne misli , ne paſiga ? Daje tako , trebovalobi rjet (c) , olli da nije iſvarſnoſt gljubav , pomgna , opaſ , olli iſvarſnoſti , kojeſu u cjovjeku , pacek i u neraſloſcitomu ſcivuchju , da nijeſu u Bogu . Nu ſamisli , daje tako , bud daſe Bogh ne misli , ne paſi ; bud dagaje oſtavio , netomje ſvjet ſtvorio . Sctobi ſad od gnega bilo , ſctobiſe tad od

gne-

(a) S. Th. 1. p. q. 103. ar. 4. Secundum eamdem rationem competit Deo eſſe gubernatorem rerum , & cauſam rerum , quia ejuſdem eſt producere rem , & ei perfectionem dare . Idem de ver. q. 5. ar. 2. Aſſimilatur providentia , qua Deus mundum gubernat , providentiæ œconomicæ , qua quis gubernat familiam , vel politicæ , qua quis gubernat civitatem , aut regnum . (b) Salv. de gub. l. 4. c. 9. Quid tam furioſum , quam ut aliquis , cum Deum Creatorem non neget , gubernatorem neget ? Quaſi ei faciendorum omnium cura fuerit , ut negligeret , quæ feciſſet . Nullus hominum tam hebes , qui ad hoc aliquid agat , atque perficiat , ut perfecta non curet &c. Et quid de homine loquar , cum etiam minima animalium genera futurarum rerum affectu omnia agant . . . . . Deus ergo , qui etiam minimis animantibus hunc affectum proprii operis inſeruit , ſe tantummodo ſolum creaturarum ſuarum amore privavit ? Totus mundus , & totum humanum genus pignus eſt Creatoris ſui . (c) Grotius l. 1. de ver. Relig. Chriſt. §. 10. 11. apparet , quod non tantum homines , quippe intellectu præditi , ſed & aves , feræ , quadrupedes , quibus aliquid eſt quaſi vice intellectus , curam eorum habent , quæ a ſe producta ſunt , quæ perfectio , quum pars ſit bonitatis , a Deo removenda non eſt .

Digitized by Google

gnegà bilo ſgodilo? Vaskolik (a) biobiſe tako ſmeo, privratio, dabiſe do bárſo raſuo bio, i doſpio ne inako, neghli vidimo plav, bud daje opuſtjela, od morske fille raſutu, raſcignenu ; neghli kollo, komu ne darſci vladalaz uſde, beſputno vratajuch ſunovratatſe niſ propas. Pacek tajbi cjàs iſghinuo (b), uniſctioſe, koono ſveſctoje ſvjetlo na ſahod Sunza potamni ſamarkne, po rjeci Aguſtina Svetoga.

Nu gdjeſam ja, gdjeſe nahodim, komu govorim? ſaghjoh, odalecihſe od puta tiſctech privarenu nevjernos. Vrachjamſe na mjeſto, pitam kaſtjanina, po cioj ſapovjedi i vladagnu bic pada, udara? Darſcjanſtvoje rjet, ukaſatgà, akoſe ni oſvem Boga tvorechi provodic nahodi. Tkoje taj, pitam od ſtrane Jeremie Proroka (c)? Ah, kad Bogh rece, tad ured dobro, tad ured ſlo dohodi. Tkoga sluſcjàju ſvjetovne ſtvari? Boga, Boga, odgovara okrugneni Prorok (d), gnegovu rjec iſpugnaju. Vodde, vjetri ſuſcje, ſgivuchje, nebeſa gnegovu rjec iſpugnaju, kad glad uſrokuju. ſemglja bud da neſdravo odiſce, bud daſe aer poſcteti, gnegovu rjec iſpugnaju, kad opoganu gljudska teleſa, otruju. Vodde, vjetri, oghgni gnegovu rjec iſpugnaju fillujuchi ſemglju, daſe krechje, ſcroje varlr gne, da vaglja. Vojvode, kragljevi, Silnizi gnegovu rjec iſpugnaju, kadim doghje u pamet, inoſtrane darſcjave, narode palit, pljenit, robit, ſatirat (e). Koije bic, koje ſlo, daga ne poſcjaglje Priviſcgni? Rjecje Amos Proroka (f). Nije kud utech, koga inoga ſpoſnat, govori Bogh po uſta Iſaie Proroka (g): hochjeſc u prav ſnat, tkoti dobra cini, tkoti ſlo poſciaglje? Ja Goſpar Bogh, i ne ſumgni, daje ini ko. Rad ceſſaje beſ koriſti vappio Jeremia; videch, oſctri mac cinit ſtrahovitu poraſu od Gaze, Tira, i mjeſtiaa oſtaljeh? Ganut Prorok na occiu ſilne pogube prosjaſce (h): macju, macju tot joſc nechjeſe priſtat? Ulje/i ah u noſcnizu, rashladiſe, utaſciſe. Na ſve molbe, i doſtojnoſti velikoga Proroka ne bji nacina, da priſtane. Kakochje priſtat, veli Piſmo ſveto, kadje taka ſapovjed boſcia? Jelli dake Bogh, tkoi ſcjaglje bice? Nijeli on, tkoi pedepſce? Bic dohodi, ſlo napada. Da kojaje neſvjes, ſatajat, ne ſpovighjet iſ cie ruke dohodu? Nije mac, nego nepriategl, koi ragna Cjovjeka; nije bat, negh Ucitegl, koi djete pokori; nije cin karvnika, neghli oſuda Sudza, koja ſmice krivnika.

Ovolikoje ſadoſta, ſaſmaje karſtjanima. Alli nije ſvak meghju karſtjanima jednak; recce Salvian (i). U mnosjem jeſu ko gneke iskre od privare, u kojom pribiva ſasljepjena nevjernos, radi ceſſa poſcjudniſu i od ſvjetovnjeh raſumnikaa nauk cjutti. Neka cjuje, koga ſcjudi, ko iſcte (k). Sctoje ſpovjedo Pitagora? Boghſe, recce,

po

(a) Joſeph. Hæbr. l. 10. antiqu. Si mundus præſide careret, ſicut naves ſine gubernaculo videmus procellis obrui, curruſque aurigis deſtitutos percelli, temerario ſane motu labefactatus concideret, periretque. (b) Aug. l. 4. ſuper Gen. ad lit. c. 12. Virtus Dei ab eis, quæ creata ſunt, regendis ſi ceſſaret aliquando, ſimul & illorum ceſſaret ſpecies, omniſque natura decideret. Idem l. 8. c. 12. Sicut aer præſente lumine fit lucidus, ſic homo Deo ſibi præſente illuminatur, abſente autem continuo obtenebratur. Vide S. Th. 1. p. q. 104. ar. 1. (c) Jer. thren. 3. 37. Quis eſt iſte, qui dixit, ut fieret, Domino non jubente? Ex ore Altiſſimi non egredientur nec bona, nec mala? (d) Pſal. 548. Ignis, grando, nix, glacies, &c. quæ faciunt verbum ejus. (e) Iſa. 13. 3. Ego vocavi fortes meos in ira mea &c. (f) Amos 3. 6. Si eſt malum in civitate, quod non fecerit Dominus? (g) Iſa. 45. 6. Dominus, & non eſt alter, formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum, ego dominus faciens hæc omnia. (h) Jer. 5. 12. Mucro, Mucro non quieſces? Ingredere, refrigerare, & ſile. Quomodo quieſcet, cum præceperit Dominus? (i) Salv. de gub. l. 1. c. 1. Sufficere, quia cum Chriſtianis agimus, ſolus deberet ſermo divinus, ſed quia multi incredulitatis paganicæ aliquid in ſe habent, etiam paganorum ſapientum teſtimoniis delectantur. (k) Salv. ibid. Pythagoras. De natura dei diſſerens ſic locutus eſt: animus per omnes mundi partes commeans, atque diffuſus. Platonici, & omnes Platonicorum ſcholæ moderatorem rerum omnium confitentur Deum. Stoici eum gubernatoris vice

in-

Digitized by Google

po ſvem ſvjetu ſtere ; ko duſcja po tjelu , rad ceſta trjebaje , daga i vlada . Sctoje ſpovjedo Platon ſaſvjem nasljednizima , meghju kojemje parvi Ariſtotele na broju ? Toje Bogh ſvjetu , ſctoje glava cjovjeku . Sctoje ſpovjedo Zenon s' Stoizima ſvojem ? Toje na ſvjetu Bogh , ſctoje u plavi brodar . Kakoje ovo raſumno recceno ! Sljedi Salvian . Kadje na jedru plav , timun if ruke ne puſctuje brodar , pomgniv ſvjeſde paſi , vjetar hita , od ſbjenaaſe uklagna . Tako iſto Bogh , ni ſa cjàs ne diſce s' ſvjeta okko , ruku , pomgnu , gljubav . Gdije slobod vremena , ſa prikaſat ſveſcto plemeniti Pjeſnizi Omero , Eſiodo , Ennio , Virgilio , ſveſcto glaſoviti raſumnizi Plinio , Seneca , Plutarco o vladagnu ſvjeta rekoſce ? ſadoſtaje , govori Salvian (a) , poglavize od gnih ſpomenut , ſa vjerovat , ſvaki ini olli daje pored ſegnima ſpovjedo , olli , akoje inako , daje protiva raſlogu , bivſci protiva opchjenomu raſumu , ſpovjedo . Da jelli ko ? Jes . Sam Epicuro , i koga sljedi , komuje krepos ſama rados , komuje dobro ſama putt , komuje Bogh ſamo ime .. Dake ? Dake u ſvu iſtinu : ko prilicno Epicuru govori i misli , ti prilicno Epicuru ſcive , i djelluje .

Vjeeni , neumarli Boſce , njeſmo joſc tako osljepili , ſa ne dopriet , njeſmo joſc tako odtvardnuli , ſa ne vjerovat , da ti ſam ſve ſlo , bice , i ſuprotive poſcjagljeſc . Vidimo , da bic kaſceſc ; cjujemo , da ti prjetiſc ; poſnamote raſarcena . Sctochjeſc dake od nas , ſcto ucinit ? Ah opomeniſe , daſmo ſtvor tvojeh rukaa , ſaſve neharni ; tvoji ſinovi , ſaſve raſmetnizi ; ovac od tvoga ſtadda , ſaſve raſpuſctene ; karſtjani , ſaſve ne u djellu tvoji nasljednizi . Evoti padamo prid noghe poruſceni , skruſceni . Ovoje ono , ſcto ti iſcteſe , rad ovega ruku uſdiſceſe . Ovakonas vjeſcba Agustin Sveti (b) . I ti nechjeſc ruku vratit , bic iſpuſctit ? Te ſcto pri tebi daje millji ſvjetovni Roditegl , Uciteg , pri tebi rekoh , koiſi milli Otaz naſe , Nauciteg nebeski ? Roditegl , Uciteg ruku , koju bjeſce protiva neposluſcnu ſinu , lotru uceniku uſdigo , da ſamahne , udari , vrachja utaſcen , netomſe on oplakkan skloni , podniſci , proſtere . Sva millos , kojaje u cjovjeku , iskraje pri onemu plamu , koiem gori , vlas pri onoj dobroti , s' kojomje obumjeno boſcjanſtveno tvoje ſarze . Millos tebije narav . To ſpovjeda Zarkva Sveta , u to ufa ſve karſtjanſtvo . Smilluiſe dake nami , Milloſardje Viſcgnega Boga , proſti grjeh , ukloni bic . Naredi Anghjelu , ſtupaj da uſtavi , deſnizu da uſteghne , koonoſi gnegda u slicnom , ſgodi ſa rad Jeruſalema (c) ſtreniteglju Anghjelu naredio , budduch ti kuggu poslo na kragljeſtvo Davidovo . S' kraja hodech put Jeruſalema , ne daleko od miraa gnegovjeh budduch dopro , rekoſi Anghjelu : ſadoſtaje , nije trjeba da ideſe naprjeda , erſe bjeſce ganulo tvoje ſarze , ko daje tebi teſcko bilo , vighjet Jeruſalem opuſtjen . Dubrovnikje tvoj grad : ne dopuſti , daſe on

u

---

intra id , quod regat , ſemper manere teſtantur . Quid rectius , religioſuſque ? Sicut navigans gubernator numquam manum ſuam a gubernaculo , ſic numquam curam ſuam Deus tollit a mundo ; ac ſicut ille & avras captans , & ſaxa vitans , & aſtra ſuſpiciens totus ſit operi ſuo deditus , ita ſcilicet Deum ab univerſitate rerum nec munus dignantiſſimæ viſionis avertere , nec regimen providentiæ ſuæ tollere , nec indulgentiam benigniſſimæ pietatis auferre . (c) Salv. ibid. Ideo nobiliſſimos magiſtros protuli , quo facilius vel omnes alios idem ſenſiſſe , vel certe ſine auctoritate diſſenſiſſe monſtrarem . Et ſane invenire aliquos , qui ab iſtorum judicio diſcrepaverint , præter Epicureorum , vel quorumdam Epicurizantium deliramenta , non poſſum , qui , ſicut voluptatem cum virtute , ſic Deum cum incuria , ac torpore junxerunt , ut appareat eos , qui ita ſentiunt , ſicut ſenſum Epicureorum , atque ſententiam , ita etiam vitia ſectari . (b) Aug. tract. de Urbis excid. Quis dubitet , corrigere voluiſſe terrendo , non perdendo punire , ſicut ſolent manus erigi ad feriendum , & conſternato illo , qui feriendus erat , miſeratione revocari . (c) 2. Reg. 24. 16. Cum extendiſſet manum ſuam Angelus ſuper Jeruſalem , ut diſperderet eam , miſertus eſt dominus ſuper afflictione , & ait Angelo percutienti populum : ſufficit , nunc continе manum . Erat autem Angelus juxta aream Arevna jebuſæi .

Digitized by Google

u puſtoſc obrati : Buddi ſadoſta ofvetnomu tvomu macju , daſe u karvi nevjernjeh parodaa nami bliſcnjeh opojo , ogneſmuo . Sacjuvaj Dubrovnik . To proſimo , to uſamo , erſi ti dobar Bogh , Bogh naſc u vjeke .

BESSJEDA DRUGA .

PRem daje to tako bjelodano occito , daje Bogh tvoritegl ſvakoga dobra , koga imamo , ſvakoga ſla , koga kuſcjamo , trjebaje dobro raſaſnat , i veoma pomgnivo raſabrat , veli Bernardo (a) , i Tomas Sveti (b) uſrok od uſroka , koga ima Bogh , ſa poslat ſlo , ſa udjelit dobro . Nijebo iſti . Kolikoje dobro odaſla , tolikoje uſrok od uſroka raſlicjan . ſa ucinit dobro , Boghje ſebi uſrok , on , i niko ini , gnegova vogliа , gnegova neiſrecena neſamjerna dobrota . Sctoje Viſcgni komu bio darſcjan ? Jelli bio darſcjan ſtvorit Svjet ? Jelli mogo ſtvor inako uredit ? Ovo iſto , ſcto ſad ſtvoru dava , er tako iſcte narav ſtvora , ko ſa rjet Cjovjeku duſcju , breſ koje nije Cjovjek , Sunzu , da sja , ſemgli da plodi ; pacek i ono ſcto gljudskoj duſci varhunaravno dava ovdi na ſemgli rad krepoſti uſmnoſcegne od milloſti , a u raju rad doſtojanſtva vjecnu slavu , ſaſve daſe moſce rjeti darſcjanſtvo , allije darſcjanſtvo , po rjeci Tomaſſa Svetoga (c) uſaghjeno , u ſamomu darſcjanſtvu , koga Bogh ima prema ſebi iſtomu , to jes ucinit , kakoje odredio da budde , na prilikv , daje Cjovjek uman , Sunze ſcjarko , ſemglja plodna , da krepos milloſti ſtjeka , doſtojnos Raj dobiva . Da ſa ucinit ſlo , ſctoje Bogu uſrok ? Cjovjek ſam , ſama opacina gnegova (d) . Danas pedepſce , mi budimo Boga , mi cinimo Bogu fillu (e) , miga tiſctimo niſcta magne negbli ſajamaz ſla duſcnika tiſcti s' molbaam , s' prietgnaam , s' kargnaam , a na ſvarhu s' pravdom (f) . Zjechja ceſſa mudro veli Salvian (g) : pravo govorech , grjehnas pedepſce , a ne Bogh . Nije dake gorega neprjateglja nami do nas iſtjeh . U dvje rjeci : Bogh

ſa

(a) Bern. ſerm. 5. Nativ. Dom. miſerendi cauſam ſumit ex proprio , ulciſcendi ex noſtro . (b) S. Th. q. de Ver. 28. ar. 3. ad. 15. Miſeretur ſecundum id , quod ex eo eſt , punit ſecundum id , quod ex nobis eſt . Hinc ex principali intentione miſeretur , ſed punit quaſi præter intentionem voluntatis antecedentis ſecundum voluntatem conſequentem . (c) S. Th. 1. p. q. 21. ar. 1. ad 3. Aut aliquid debetur Deo , aut aliquid debetur rei creatæ . Utroque modo Deus debitum reddit . Debitum eſt Deo , ut impleatur in rebus id , quod ejus ſapientia & voluntas habet . Debitum eſt rei creatæ , quod habeat id , quod ad ipſam ordinatur . Hoc autem debitum dependet ex primo , quia hoc unicuique debetur , quod eſt ordinatum ad ipſum ſecundum ordinem divinæ ſapientiæ . Et licet hoc modo Deus debitum det , non tamen eſt debitor &c. (d) Eccl. 39. 35. Ignis , grando , fames & mors omnia hæc ad vindictam creata ſunt . Et 40. 9. Flagella ſuper iniquos creata ſunt . (e) Salv. l. 1. c. 8. Clamor Sodomorum &c. Quare peccata hominum quaſi clamare teſtatur ? Scilicet , quia cædi aures ſuas Deus dicit clamoribus peccatorum , ne differatur pœna peccantium . Grandis clamor , quando pietas Dei peccatorum clamoribus vincitur , ut peccantes punire cogatur . Clamor aſcendit , hoc eſt dicere , miſericordia ſuadet ut parcam , ſed peccatorum clamor cogit , ut puniam . Idem l. 4. c. 8. Ad puniendum invitum trahimus . Cumque ejus naturæ ſit mens Dei atque majeſtas , ut nulla iracundiæ paſſione moveatur , tanta tamen in nobis peccatorum exacerbatio eſt , ut per nos cogatur ulciſci . Vim , ut ita dixerim , facimus pietati ejus , ac manus quodamodo adſerimus miſericordiæ . (f) Areſius . Multis exactionibus , citationibus coactus vix tandem ſolvit . (g) Salv. l. 7. c. 13. Quidquid actum eſt , peccatis non Deo adſcribendum , quia recte illi rei factum adſcribitur , quæ , ut quid fieret , exegit . Nam & homicida , cum a judice occiditur , ſuo ſcelere punitur . Idem , l. 8. c. 1. Nihil eſt in nos crudelius nobis ; nos , inquam , nos etiam Deo nolente cruciamus .

Digitized by Google

veoma boleſtan Moiſes tajčjas kleknu, proſtrieſe, ſavappi: milloſardje, proſtegne, Viſegni Boſce. Akoga pogubiſc, ſtochje rjet Egipat? Dafiga namiſegljeno na pogubu iſveo. Ovako on na gorri. A kad ſide s' gore, dvadeſti i tri tiſſuchjeje odmetnikaa pogubio. Stoje ovo? Stochju promislit? Ovaka promiena? Koſe na gorri tako ſarcjano moljo Bogu radi puka, oni iſti u dolini puk ſiece beſ milloſti na tiſſuchje! Ovdi jes koi velik uſrok, ovdiſe koi velik raſlogh ſadarſci. Nu ne trebuje vele trudit, daleko iskat ſa iſnachga: na iſtom liſtu mallo naprjeda kaſcega Piſmo Sveto (a). Dokleje Moiſes gori bio, mislioje, daje puk ſagrjeſcjo, ko cjovjek rad neſvjeſti nejakoſti gljudske: alli kadje ſiſcjo, poſnoje, daje gnegov grjeh od ſame ſamovoglnoſti, i opacine, u komuſe bjeſce jur uſbeſocio, uſbeſobraſio. Cju, vidje, puk veſelo tanzat, pjeſni radoſno pjevat himbenomu Bogu. Poſna dake, da nije od grjeha ſrama, od Boga ſtraha, daſe boſocjanſtvo mjeſcte ſrama, pokoj, i veſeglje mjeſcte ſtraha namjeſtio, zjechja ceſſa raſumioje, daje trjeba milloſardje s' oſctrinom, molitvu s' ſabgljom ſamjenit.

Sctochju ja ſad o tebi rjet, Dubrovnice? Jelli tebe koi grjeh opleo, u tebiſe raſplodio? Jeſili ti u grjeſcegnu iſgubio ſram, iſgubio ſtrah, u opacinamſe uſbeſocio, uſbeſobraſio? Jate ne iſctem ſudit: nekte ſudi oni, koite veoma dobro ſna, koi ima u liſtjm od vjekuvjecjanſtva ſve tvoje upiſano ſcivgljegne, djellovagne do dlake. Nuti nechju ſatajat (kojabi tebi koriſ bila, a ne ſctetta, da ſataim?) ſcto dopirem vighjet kroſ ſdrakku i ſvjetlos Vjerre Svete. Vighjoh jucer Anghjela kod vrataa darſcechiſe ſa mac: vidimga dannaske daje hitio mjerila, da tebe bochje na gnih ſtavit ſa iſmjeritte prilicno onemu, ſcto Baldaſſaru recce Danielo (b). Cjujem glas, koi ponavglja one rjeci: sjede Sudaz, otvoriſcese piſma (c). Cjujem po Iſaii Proroku: bochje Bogh ſudit po mjerri (d). Cjujem tebe, Dubrovnice, ſvat na ovi ſud, ſa da nebi reko, datije kriva mjerra ncignena: ja ovako tebi, a meni Prorok Oſea (e). Ali akoje reko Job (f): Cjovjek nijedan, akoſe uſatjece s' Bogom, nechjeſe opravdat, kakochjeſe ti, kad Bogh ſtavi na mjerila tvoja krepoſna, tvoja greſcna djella; kad na deſnu ſtavi djella od milloſardja, a na ljevu lupeſctine, grabſce, privare, nepravde, i kamate; kad ſtavi djella od bogogljubnoſti prema pogarghjegnu, poſlaccegnu Zarkve, Iſpovjeſti, Priceſtjegna, Rjeci Boſcie Zarkovnjch ſakonaa, Boſcjeh Namjeſnikaa, pſovakaa, kriva ſvjedocjanſtva, i kletavaa; kad ſtavi djella od pokore prema proſcdarloſti, nekoputnoſti? S' kojechje ſtrane oteſckat mjerila, s' kojeſe uſdighnut, pod nalogom i tegotom dobrjeh djellaa, alli opacinaa? Proſtimi ſpaſitegljiu, proſti Boſce, ſpoſnam ſad moj grjeh; njeſam doſad ſlobodno, kakoje potroba gnegova, kakoje ſapovjed tvoja, kakoje darſcjanſtvo moje, ſtavio prid occi Dubrovniku, i prikaſomu gnegov grjeh, prem daſam vech krat gnemu beſiedio. Kajemſe; nechju unaprjeda govorit iſaſubaa; govoritchjumu danas na ſva uſta; rjetchju ſlobodno ſctome ti nadiſcese, ſa ſlavu tvoju, ſa koris gnegovu. Ne mislim ja tako krivo, Dubrovnice, o tebi, ne darſcim, daſe u tebi ſvaki grjeh tako raſplodio, daje u ſvakomu, tako raſproſtranio, daje dopro do kraja, do konza: vidim daſe u tebi tvoru raſlicna dobra djella, rad ceſſa u kojom varſti oteſckachje na mjerilima pri opacini dobro djellovagne.

(a) Ibid. 18. Dixit Moyſes ad Joſue, vocem cantantium ego audio.., & cum appropinquaſſet, vidit vitulum, & choros. (b) Dan. 5. 27. Appenſus es in ſtatera. (c) Dan. 7. 10. Judicium ſedit, & libri aperti ſunt. (d) Iſa. 28. 17. Ponam in pondere judicium. (e) Oſeæ 5. 1. judicium Dei cum habitatoribus terræ. (f) Iob. 9. 2. Vere ſcio quod non juſtificabitur homo compoſitus Deo.

Digitized by Google

gne. Alli jes koigod grjeh, akose ne varam (ne dopuscti Bosce; da scto u krivo reccem, dase ja privarim), koimise cini, daje dopro do konza, u komuse objestuje nesramno, koise occigledno kasce i usnosi. Te kolikose nije so jesik rasplodio. Sctosu sadascgni rasgovori, sadascgni posjedi? Nije vesela rasgovora, posjeda, akose ne isvede na srjedu s' cjemje na ruku s' Iskargnjemse narugat, inoga osramotit, injeh cjasti, bichju, rodu sctettu doradit. Sctose pak nad tiem ne ismiscglja, ne nalaga, ne pricigna, ne pristavglja? Vadise is dno pakla s' cjem potvorit, obadit. Radi cessa po sljem jesizima nije Djevize posctene, scene vjerne, slughe pousdane, Targovza pravedna, Zarkovgnaka, koi s' Bogom scive. I ovochje Bogh tarpjet (a)? Nechje isvadit mac? Nechje udarit? so jesik ishodi od negljubavi, od omrase, is otrovna sarza ustaje. Da upitam dake, kojaje ovdi, kolika gljubav Karstjanska? Kako graghjani, priategli, rodjazi meghju sobom? snam od prie, do skoro da veoma gljubgljeno, vjerno, i pravedno opchjasce graghjanin s' graghjaninom, priategl s' priategljom, rodjak s' rodjakom. Kako sad? Kako graghjani meghju sobom? Dabi Bogh do, dase ne iscte po visce tughje sctette, pogarde, porase sebe obogatit, usdighnut, usvisit. Kako priategli? A nijeli ovo rjec opchjena: nijese vech u koga usdat; najbogljeje ne sposnatse s' nikiem? Kako rodjazi? A ne cjujese govorit na sva usta: daje vechje sa ufat, sa pousdatse u tughina, negh u rodjaka? Ne opchjuli sad meghju sobom rodjazi, ko dasu tughini? Da stupim, u koliko kuchjaa vidiobih nepristavni nemir? Da proisctem, meghju koliko kuchjaa isnascjobih svaghje besconcive? Brat s' Bratom ne govori, Sestrase s' Sestrom ne sastaje, nesna jedan o drugomu, kadmuje dan od veseglja, dan od scjalosti. I ovochje Bogh tarpjet? Nechje isvadit mac, nechje udarit? scenski spol tvardoglav nechje dase uglavi, prem daje rjec Bernardina Svetoga (b): isprasne, rasbludne naprave dovodu bice opchjene. Te koije, kolikje grjeh naprava? Tescjak grjeh raskritse neredno; priobrasitse i pricinit priliku kojutije Bogh do; hinit priliku, kojuti Bogh nije udjelio. Tescjak grjeh rad oholasti, isprasnosti (propusctujuch iskat scto ino kuscjasc u sarzu, u pameti), koju kascesc ti, koja tako nosisc; rad prigode, koju stavgljasc onemu, koite vidi; radi sla isgleda, koga davasc onom, kojate vidi, olli cjuje o tebi povjedat. Zjech cessa takose u mallo doba rasplodila ova nerednos, u svaku kuchju, i bichje uljesla, dase jur potrebne i potisctene s' plemenitjem, i s' bogatnizam natjecju. Tolikose usdighla ova nerednos, dase tako isprasno, neposcteno ulasi u Zarkvu, ide na mjesto od pokore, pristupa sa primit tjelo Issukarstovo. I ovochje Bogh tarpjet? Nechje isvadit mac? Nechje udarit? kolikobih mogo, koliko imo rjet o puttenosti? Alli na koichju nacin isustitse, isrjet kakoje pristojno ovoj haglini, ovemu mjestu? Spomenise ti, Dobrovnice scto snasc, sctosi cjuo i vidio, scto kuscjasc, dase cini i objestuje u tebi. Koliko broisc kuchjaa, u kojemse ova duhovna kugga ne nahodi; da nije okuscen olli mlad, olli star, olli sluga, olli Gospar? Sctoje od Dubrovacke mladosti? Jur i ona, koja nije stekla vlasa, po opacinamje saghgnela. Roditegli dan danascgni nesnaju, sctoje tescje, scensko alli muscko imat; sctoje trudgne, alli scensko od sle prigode, alli muscko od sle druscbe sacjuvat. Kuggo prokleta toliko moscesc? Is meghju ono mallo kratke bogogljubne mladosti kolikoih, scensko, muscko svaki dan sanosisc? Koliko u godiscte, mjesez, dan vidim, tarnem od tebe samamjenjeh odjelitse, odalecitse hefrechnjeh od Boga, Zarkve, Ispovjesti, Molitve, usopacitse? I ovochje Bogh tarpjet?

(a) Jer. 5. 9. Numquid super his non visitabo, dicit dominus, & in gente tali non ulciscetur anima mea. (b) Bernardin. tom. 2. de pat. flagel. ar. 2. c. 2.

ſa nadarit, gleda ſebe; ſa pedepſat, gleda nas. Ovoti Dubrovnice obechjah danas iſtomacit, ovoti idem prikaſat. Bic nije ſamo mac, nuje mac od oſvete (a) Buddi pomgniv.

ſaſve da nije ovdi nami udjegljeno na ſvjetu obaſnat, rad ceſſa Priviſcgni koga ter koga s' ſcibikom od ſuprotivaa udara; alli ſa uſmnoſcit doſtojanſtvo i krepos gnegovu, koono Jobba, i Tobiu, alli ſa pedepſat koi grjeh u gnemu, iſtinaje ovo prava, nije ſumgne, da bici, kojeh ſcjaglje Bogh po viſce narodaa, darſcjavaa, krainaa, dohodu ſveghjer poſlani rad opchjenjeh grjehaa, koj gnih obſtrjeſce odaſvuda, ſaſvjem goſpòski poſvoiſce. Na drugom ſvjetu ſvakichje od nas noſit ſvoje bremme, veli Pavo Sveti (b), ter kako budde ſadoſtojo ovdi; takochje bit plachjen onamo. Alli na drugom ſvjetu nije, nitiſe ſna, ni broi po napoſe skupſctina, puk, narod; ne raſbiraſe tamo Dubrovnik, Rim, Zarigrad: jedanje puk blaſcenjeh, jedan oſughjenjeh; jedanje grad Jeruſalem grad od radoſti, jedna Babilonia grad od ſcjaloſti. Opchjene dake grjehe, daih Bogh ne pedepſce na ovemu ſvjetu, propuſctiobjh ſaſviem. Alli niedan grjeh ne odpuſctuje beſ pedepſe Priviſcgni: takoboje on u ſvojem odlukam ſasjeko, u ſvomu vjecnomu ſakonu ſapiſo, po nauku Gargura Svetoga (c). Nu pedepſajuchi na drugom ſvjetu ſvakoga greſcnika na poſe, ne pedepſce grjeh opchjeni, er opchjeni grjeh noſi u ſebi gneku oſobitu ſlochju, oſobitu opacinu, er noſi pogodbu, i ſadruſcegne ſljeh hotjenjaa protiva Bogu, koja pogodba i ſadruſcegne, ako nijeſu otvoreno iſtomacene s' rjecim, jeſu ſatajno ſdarſcjane u djellu. Tko neſna, tko ne vidi raſlikos, kojaje meghju nabunom puka protiva ſakonu poſtavgljenu i meghju krivinom mjeſctanaa, graghjanaa, pacek i mnoſctva gnih, od kojeh ſvak po ſebi, i skrovito kako bji komu prigodnie, koriſnie, ſapovjedje priſtupio. Od teſce, i koliko, varſteje grjeh nabugnena puka, neghli potajno greſcna mnoſctva, er nabuna nije beſ koga dogovora, i ako nije meghju ſvakiem po rjeci, meghju ſvakiemje po djellu, biuſc ovi s' iſgledom mata, a onimu odgovara s' nasljedovagnem potvarghjuje, cinimuſe drugh. Radi ceſſa ſvjetovna Pravda vech paſech krivinu radi nacina gne, neghli rad broja krivnikaa, pedepſajuchi protivnike s' oſobitom pedepſom ne propuſctuje ſa doſtojnu gnihovu pogardu, kako u grjehu druſi biahu, ucinit, da ſajedno ſaplatu. ſnam ja, da ſvjetovna Pravda nejma jakoſti protiva nabuni ſvega puka, olli velika, i moguchja mnoſctva; radi ceſſa zjech mnoga broja krivnikaa opchjene krivine beſ pedepſe puſctuje, kako bji davno od ſtaroga pjeſnika receno po ſvjedocjanſtvu Jerolima Svetoga (d). Alli Boſcia tolikoſe vechje ſardi, toliko vechju jakos ſtjecce, kolikoſe vech uſmnaſcja broj greſcnikaa, pacek nabuna gnihova: nu opchjene grjehe pedepſce ſcjagljuch opchjene bice varh narodaa, darſcjavaa, krainaa ſa ukaſat ſvjetu, kolikoje vechje gnegovo moguiſtvo nad jakoſti ſvjetovne pravde, ſvjetovnjeh Vladaozaa.

Miri od Jerica padaju. orruſe. Po cem? Njedna ſilla, njedno oruſcje, njeih oborilo. Dvie ſtvari poſo ſgotoviſce, recce Aguſtin (e); jedna vagljajuch iſ nutra, a druga s' dvora. S' dvora Iſraelske trubglje radiſce, a iſ nutra vagljaſce, podkopavaſce grjeſi i opacine graghjanaa. Sam puk od Iſraella mjeſcte ſvjeh narodaa injeh ſvjetuje bio, i bitchje ſvjedok ove iſtine. Rattechiſe on beſ priſtanka dobiobi, iſgubio. Bili imo dobit

(a) Lev. 26. 25. Inducam gladium ultorem fœderis mei. (b) Ad Gal. 6. 5. unuſquiſque onus ſuum portabit. (c) Greg. l. 9. mor. c. 27. Delictum ſine ultione non deſerit Dominus. (d) Hier. in c. 44. Ezech. Ut ardentiſſimus Poeta teſtatur, quidquid a multis peccatur, inultum eſt: quare multitudo peccantium impetrabiliorem fecit impiis veniam. (e) Aug. ſerm. 106. de temp. Expugnabantur forinſecus ſono juſtorum, intrinſecus tabernaculo peccatorum.

Digitized by Google

bit ; alli iſgubit , nije trebovalo gledat ; veli ſlatouſnik (a) , koju vojsku oń ima , ſuproch kojom ide ; koliko jak on , kolikomu nepriategl . Nitibi dobio po hrabrenſtvu Vojnikaa , ni po nejakoſti iſgubio . Tuſe nebi rattilo s' oruſcjem nego s' krepoſtim , i s' doſtojanſtvom prid Bogom . Ako on vjeran Bogu , dobiobi po viſcgnoj krepoſti ; ako protivan , iſgubio od ſvoga grjeha pridobjen . Iſrael bji puk , komuſe nije moglo doch varha , ſam grjeh bji podoban , pridobitga , ſveſctoje tugaa i bicjaa nagnega naveſtit . Ovoje ſpovjedo nevogljan iſ pod tegote ſuprotivaa , udarazaa (b) : tiſi ſve ovo poslo ſa naſce grjehe ; ſagrjeſciſmo , uvrjediſmote ; ſctogodſi ucinio , pravoſi ucinio . Takoſe ovo occito ſgaghjalo Iſraellu , daje poſno ne ſamo on , nuſu ſnali i gnegovi nepriategli vrjeme prigodno , ſa ſrechno naſarnut na gnega , to jes kadbi opchjenio Bogu ſagrjeſcio . Stupj s' vojskom pod Betulju Oloferne , doſva ſbor , ter recce (c) : tkomi umie rjet ſctogod o puku ovemu , koje , ſctoje , kakvu vojsku ima , kakva vojvodu , ter ne ſcjaglje Poklisare k' meni , menise poklonit da nechje ? Uſta na noghe Akior Vojvoda Amonitaa govorech : ſvjettujemte , Ceſtiti Banu , da ne ticeſc , ne ciniſc niſcta proch ovemu puku : iskuſcjaj prie , jelli Betulia ſvomu Bogu ſagrjeſcila . ſnaj , ovoje puk ſad nejak ko plaſcivo ſtaddo , ſad jakoſtan ko Lav ſilni . Gljudi ovjeh ſtranaa jednoga Boga ſnadu ; kadmu bjahu vjerni , nijeim mogla odogljet jakoſt jedna . ſa gnihſe cjudeſa tvorahu , gnimaje neraſloſcito ſtvoregne pomagalo , nebeska vojska branilaihje . Kadga pak uvrjediſce , iſ prid nepriategiskjeh cettaa bjeſcjahu ko prid Vukovim ovze , padahu ko drobno letuſctje , kad ſateghne ledeni sjever .

Nu kakoſe nechje protiva opchjenom grjehu raſghgnevit Viſcgna Pravda , naoſctrit mac , opoitga u raſargbi nebeskom (d) ? Scto taj grjeh noſi na lizu , na celu (e) ? Nepodnoſno beſocjanſtvo , i beſobraſnos . Bud da po neſrechi raſplodiſe koi grjeh u mjeſtu , gradu , darſcjavi , daih oplete ſaſviem , tu nije vech ſtraha Boſciega , ſrama gljudskoga . Jeda greſcnik s' opaſom grjeſci , daſe neſna ; olli dachjeſe , akoſe obaſna , poſramit ? Pacek joſc i daje tako potajno ucignen , daſe po inom putu obaſnat ne moſce , greſcnikga iſti slobodno neſramno pripovjeda i glaſi . Te ſcto moſce garghje bit od ovega ? Toje koono kruna od grjeha : nije kud naprjeda , recce Bogh po Iſaii o Jeruſalemu govoreeh (f) . Greſcnik druſcinu iſcte i kuppi : iſruſcenje , pogardjen ko marſi u taku druſcinu uljeſtit . Ludoſtiſu , iniſu ſctogod prjetu , ſctogod ſarizaju Pripovjedaozi i Boſcji Namjeſnizi , koono prid graghjanima Sodome rjeci Lotta bjahu rjeci ludjaka (g) : A ſctogod iſ daleka Bogh ghgnevi kaſce , olliſe ne raſumie , olliſe ufa da nechje doprieti , nechje dopaſtit (h) . I ovochje Bogh tarpjet ? Ovako beſocjanſtvo ? ſagovoriſe Moiſes s' Bogom na gorri . U to doba puk Evrjenski u dolini hotje , ucinj ſebi inoga Boga , martvi hip (i) . Grjeh , ſctoſe moſce , najteſci . Occitova Viſcgni Moiſeſu grjeh Evrjenski . Pogh , receemu , ſidi , vighi , ſctoje tvoj , a ne vechje moj , puk ucinio . Smeten ,

veo-

(a) Chryſ. hom. 14. ad Pop. Antioch. Non ex corporis infirmitate , ſed a peccato vincebantur ... nec fortitudine , ſed ſuperna benevolentia vincebant . Exercitatio ipſis , & virtutis inſtructio erat , nec ipſis tantum , ſed etiam ipſos oppugnantibus . Etenim his hoc manifeſtum erat , quod non armorum natura , ſed bellantium meritis in judæos bellum decernebatur . Quod illa gens inſuperabilis eſt ... peccato vero tantum ipſam capere , facile &c. (b) Dan. 3. 28. Induxiſti hæc propter peccata noſtra : peccavimus enim ... omnia in vero judicio feciſti : (c) Judith. 5. (d) Iſa. 34. 5. Inebriatus eſt in cœlo gladius meus . (e) Jer. 3. 3. Frons meretricis facta eſt tibi , nolluiſti erubeſcere . (f) Iſa. 3. 9. Peccatum ſuum quaſi Sodoma prædicaverunt , nec abſconderunt . (g) Gen. 19. 14. Egreſſus Loth locutus eſt ad generos ſuos ... egredimini de loco iſto , quia delebit dominus civitatem hanc . Et viſus eſt eis quaſi ludens loqui . (h) Amos 9. 10. In gladio morientur omnes peccatores , qui dicent , non appropinquabit , & non veniet ſuper nos malum . (i) Exod. 32.

Digitized by Google

veoma boleſtan Moiſes tajćjas kleknu, proſtrieſe, ſavappi: milloſardje, proſtegne, Viſegni Boſce. Akoga pogubiſc, ſctochje rjet Egipat? Dafiga namiſcghjeno na pogubu iſveo. Ovako on na gorri. A kad ſide s' gore, dvadeſti i tri tiſſuchjeje odmetnikaa pogubio. Sctoje ovo? Sctochju promislit? Ovaka promiena? Koſe na gorri tako ſarcjano moljo Bogu radi puka, oni iſti u dolini puk sjece beſ milloſti na tiſſuchje! Ovdi jes koi velik uſrok, ovdiſe koi velik raſlogh ſadarſci. Nu ne trebuje vele trudit, daleko iskat ſa iſnachga: na iſtom liſtu mallo naprjeda kaſcega Piſmo Sveto (a). Dokleje Moiſes gori bio, mislioje, daje puk ſagrjeſcjo, ko cjovjek rad neſvjeſti nejakoſti gljudske: alli kadje ſiſcjo, poſnoje, daje gnegov grjeh od ſame ſamovoglnoſti, i opacinc, u komuſe bjeſce jur uſbeſocio, uſbeſobraſio. Cju, vidje, puk veſelo tanzat, pjeſni radoſno pjevat himbenomu Bogu. Poſna dake, da nije od grjeha ſrama, od Boga ſtraha, daſe boſocjanſtvo mjeſcte ſrama, pokoj, i veſeglje mjeſcte ſtraha namjeſtio, zjechja ceſſa raſumioje, daje trjeba milloſardje s' oſctrinom, molitvu s' ſabgljom ſamjenit.

Sctochju ja ſad o tebi rjet, Dubrovnice? Jelli tebe koi grjeh opleo, u tebiſe raſplodio? Jeſili ti u grjeſcegnu iſgubio ſram, iſgubio ſtrah, u opacinamſe uſbeſocio, uſbeſobraſio? Jate ne iſctem ſudit: nekte ſudi oni, koite veoma dobro ſna, koi ima u liſtjm od vjekuvjecjanſtva ſve tvoje upiſano ſcivgljegne, djellovagne do dlake. Nuti nechju ſatajat (kojabi tebi koris bila, a ne ſctetta, da ſataim?) ſcto dopirem vighjet kroſ ſdrakku i ſvjetlos Vjerre Svete. Vighjoh jucer Anghjela kod vrataa darſcechiſe ſa mac: vidimga dannaske daje hitio mjerila, da tebe hochje na gnih ſtavit ſa iſmjeritte prilicno onemu, ſcto Baldaſſarru recce Danielo (b). Cjujem glas, koi ponavglja one rjeci: sjede Sudar, otvoriſceſe piſma (c). Cjujem po Iſaii Proroku: hochje Bogh ſudit po mjerri (d). Cjujem tebe, Dubrovnice, ſvat na ovi ſud, ſa da nebi reko, datije kriva mjerra ucigniena: ja ovako tebi, a meni Prorok Oſea (e). Ali akoje reko Job (f): Cjovjek nijedan, akoſe uſatjece s' Bogom, nechjeſe opravdat, kakochjeſe ti, kad Bogh ſtavi na mjerila tvoja krepoſna, tvoja greſcna djella; kad na deſnu ſtavi djella od milloſardja, a na lievu lupeſctine, grabſce, privare, nepravde, i kamate; kad ſtavi djella od bogogljubnoſti prema pogarghjegnu, poſlaccegnu Zarkve, Iſpovjeſti, Priceſtjegna, Rjeci Boſcie Zarkovnjch ſakonaa, Boſcjeh Namjeſnikaa, pſovakaa, kriva ſvjedocjanſtva, i kletavaa; kad ſtavi djella od pokore prema proſcdarloſti, mekoputnoſti? S' kojechje ſtrane oteſckat mjerila, s' kojeſe uſdighnut, pod nalogom i tegotom dobrjeh djellaa, alli opacinaa? Proſtimi ſpaſitegliu, proſti Boſce, ſpoſnam ſad moj grjeh; njeſam doſad slobodno, kakoje potrobа gnegova, kakoje ſapovjed tvoja, kakoje darſcjanſtvo moje, ſtavio prid occi Dubrovniku, i prikaſoma gnegov grjeh, prem daſam vech krat gnemu beſiedio. Kajemſe; nechju unaprjeda govorit iſaſubaa; govoritchjumu danas na ſva uſta; rjetchju slobodno ſctome ti nadiſceſc, ſa slavu tvoju, ſa koris gnegovu. Ne mislim ja tako krivo, Dubrovnice, o tebi, ne darſcim, daſe u tebi ſvaki grjeh tako raſplodio, daje u ſvakomu, tako raſproſtranio, daje dopro do kraja, do konza: vidim daſe u tebi tvoru raſlicna dobra djella, rad ceſſa u kojom varſti oteſckachje na mjerilima pri opacini dobro djellovagne.

(a) Ibid. 18. Dixit Moyſes ad Joſue, vocem cantantium ego audio.., & cum appropinquaſſet, vidit vitulum, & choros. (b) Dan. 5. 27. Appenſus es in ſtatera. (c) Dan. 7. 10. Judicium ſedit, & libri aperti ſunt. (d) Iſa. 28. 17. Ponam in pondere judicium. (e) Oſeæ 5. 1. judicium Dei cum habitatoribus terræ. (f) Iob. 9. 2. Vere ſcio quod non juſtificabitur homo compoſitus Deo.

Digitized by Google

gne. Alli jes koigod grjeh, akose ne varam (ne dopuscti Bosce, da scto u krivo reccem, dase ja privarim), koimise cini, daje dopro do konza, u komuse objestuje nesramno, koise occigledno kasce i usnosi. Te kolikose nije so jesik rasplodio. Sctosu sadascgni rasgovori, sadascgni posjedi? Nije vesela rasgovora, posjeda, akose ne isvede na srjedu s' cjemje na ruku s' Iskargnjemse narugat, inoga osramotit, injeh cjasti, bichju, rodu sctettu doradit. Sctose pak nad tiem ne ismiscglja, ne nalaga, ne pricigna, ne pristavglja? Vadise is dno pakla s' cjem potvorit, obadit. Radi cessa po sljem jesizima nije Djevize posctene, scene vjerne, slughe pousdane, Targovza pravedna, Zarkovgnaka, koi s' Bogom scive. I ovochje Bogh tarpjet (a)? Nechje isvadit mac? Nechje udarit? so jesik ishodi od negljubavi, od omrase, is otrovna sarza ustaje. Da upitam dake, kojaje ovdi, kolika gljubav Karstjanska? Kako graghjani, priategli, rodjazi meghju sobom? snam od prie, do skoro da veoma gljubgljeno, vjerno, i pravedno opchjasce graghjanin s' graghjaninom, priategl s' priategljom, rodjak s' rodjakom. Kako sad? Kako graghjani meghju sobom? Dabi Bogh do, dase ne iscte po visce tughje sctette, pogarde, porase sebe obogatit, usdighnut, usvisit. Kako priategli? A nijeli ovo rjec opchjena: nijese vech u koga usdat; najbogljeje ne sposnatse s' nikiem? Kako rodjazi? A ne cjujese govorit na sva usta: daje vechje sa ufat, sa pousdatse u tughina, negh u rodjaka? Ne opchjuli sad meghju sobom rodjazi, ko dasu tughini? Da stupim, u koliko kuchjaa vidiobih nepristavni nemir? Da proisctem, meghju koliko kuchjaa isnascjobih svaghje besconcive? Brat s' Bratom ne govori, Sestrase s' Sestrom ne sastaje, nesna jedan o drugomu, kadmuje dan od veseglja, dan od scjalosti. I ovochje Bogh tarpjet? Nechje isvadit mac, nechje udarit? scenski spol tvardoglav nechje dase uglavi, prem daje rjec Bernardina Svetoga (b): isprasne, rasbludne naprave dovodu bice opchjene. Te koije, kolikje grjeh naprava? Tescjak grjeh raskritse neredno; priobrasitse i pricinit priliku kojutije Bogh do; hinit priliku, kojuti Bogh nije udjelio. Tescjak grjeh rad oholasti, isprasnosti (propusctujuch iskat scto ino kuscjasc u sarzu, u pameti), koju kascesc ti, koja tako nosisc; rad prigode, koju stavgljasc onemu, koite vidi; radi sla isgleda, koga davasc onom, kojate vidi, olli cjuje o tebi povjedat. Zjech cessa takose u mallo doba rasplodila ova nerednos, u svaku kuchju, i bichje uljesla, dase jur potrebne i potisctene s' plemenitjem, i s' bogatnizam natjecju. Tolikose usdighla ova nerednos, dase tako isprasno, neposcteno ulasi u Zarkvu, ide na mjesto od pokore, pristupa sa primit tjelo Issukarstovo. I ovochje Bogh tarpjet? Nechje isvadit mac? Nechje udarit? kolikobih mogo, koliko imo rjet o puttenosti? Alli na koichju nacin isustitse, isrjet kakoje pristojno ovoj haglini, ovemu mjestu? Spomenise ti, Dobrovnice scto snasc, sctosi cjuo i vidio, scto kuscjasc, dase cini i objestuje u tebi. Koliko broisc kuchjaa, u kojemse ova duhovna kugga ne nahodi; da nije okuscen olli mlad, olli star, olli sluga, olli Gospar? Sctoje od Dubrovacke mladosti? Jur i ona, koja nije stekla vlasa, po opacinamje saghgnela. Roditegli dan danascgni nesnaju, sctoje tescje, scensko alli muscko imat; sctoje trudgne, alli scensko od sle prigode, alli muscko od sle druscbe sacjuvat. Kuggo prokleta toliko moscesc? Is meghju ono mallo kratke bogogljubne mladosti kolikoih, scensko, muscko svaki dan sanosisc? Koliko u godiscte, mjesez, dan vidim, tarnem od tebe samamjenjeh odjelitse, odalecitse hefrechnjeh od Boga, Zarkve, Ispovjesti, Molitve, usopacitse? I ovochje Bogh tarpjet?

(a) Jer. 5. 9. Numquid super his non visitabo, anima mea. (b) Bernardin. tom. 2. de pat. fladicit dominus, & in gente tali non ulciscetur gel. ar. 2. c. 2.

pjet? Tarpjet, kolikoſe vechje raghja, da toliko vechi broj protivnikaa ſuproch gnemu naſtaje, mnoſc opazieh daſe uſmnaſcja? Nechje iſvadit mac? nechje udarit?

Opchjeniſu dake ovo grieſi Dubrovnika? Ako opchjeni, dake ſvacſi. Tot ſvak ovaki? U ſvemu ſtaddu nije bjele ovze, vojke ſdrave u ſvemu vochgnaku? Ni u Zarkvi, ni iſvam Zarkve nije tako ne pogarghjene duſcje? Teſcke rjeci, kriva ſuda! Tko misli taku rjec od mene cjut, iſ mojeh uſtaa iſteghnut? Alli neſnam ja, daſe u ſvakom varſti graghjanaa ne mallo dobrjeh karſtjanaa nahodi? Govorim dake ja; ovoje moja rjec: ko nije u grjehu komu, moſce bit udionik od gnega. Kojaje koris da zvilu Zarkovgnazi oko Boſcjeh otaraa radi gljudskjeh opacinaa, ako nije u gnima hrabrena Apoſtolskoga ſarza uſtat protiva grjehu, i karajuh s' beſsjedam greſcnike, i uſteſcjuch nedoſtojnjem odrjeſcegne, i beſocnjeh iſ Zarkve odpravgljajuch? Koja koris, da Roditegl s' Rodjakom, s' prjategljom uſdiſce na ſvoje rodjegne, daſe Domachin tuſci na sluſcbu, kad u gnemu nije ſarza u ſvomu domu naoſctritſe protiva nerednu ſcivgljegnu ſluſcbe, i rodjegna? Koja koris, da dobre duſce dobri karſtjani tarnu radi grjehaa, kojeh vidu, kadih puſctuju mimo ſebe prohodit beſ uſtaa otvorit? Kojaje koris marſjet, hulit tugh grjeh, a grjehuſe ne oprjecit? Dake kogod moguch, a vele vechje kogod darſcjanſtvo imajuch, bivſci radi toga odreghjen, poſtavgljen propuſctuje oprjecitſe grjehu, beſ sumgne ciniſe udionik od grjeha. Nije dake cjuda, da kadgod Bogh i dobrjeh pored s' opazjem pedepſce, er i u gnima doſtojnu od pedepſe krivinu nahodi. Govorim ſve po nauku Agoſtina Svetoga (a). U opchjenom ſve Italie, a oſobito Rima parvoſtolnoga od ſvjeta grada teſckom poraſi ako doſtojno na opazjeh udarj Gotska ſabglja, alli ſaſcto od gnih dobri ne bjahu raſdjegljeni, ſaſcto po viſcgnom vladagnu ne iſbavgljeni, upitan recce Aguſtin, erſe opacinam onjeh ovi ne oprjeciſce. Komu bji teſcko upartitſe, ſramioſe kogod, o neugodnjem ſtvarima, Plemenitjem oſobito, progovorit, a kogod ſtraſcio iſgubit millos, ſtech neprjateglja. Svakije dake od dobrjeh gledo, tarnuo, mucjo: u tolikoje trake ſvud opacina proſtirala, ſvak cjàs rasla i uſinnaſcjalaſe, dokſe krenu Viſcgna Pravda, ter doſva iſ daleka mjeſta divgli narod da procepglje i poraſi, ne raſbiruch dobre od opazjeh, oholi narod Latinski, ponoſiti puk Rimski (b). Evo puta, evo nacina tebi, Dubrovnice, po kom dopriet; pokom ſpoſnat, jelli u tebi koi grjeh opchjeni. Pacek hodi da vidiſc, ſctochje mjerra iſnjet. Pravaſu mjerila u iſtinu, pravedan mjerioz beſ ſumgne; nechjeſc i ne moſc bit privaren. Tiſe nevaſc uputit? Tiſe ſtraſciſc iſgubit na ſudu, kako ono o Efraimu recce Oſea (c). Straſciſc, cjut, ſcto bji Baldaſſarru receeno (d). Nijeſi od mjerre. Akoje tako, ne umjemti inoga ſvjetra dat, ſamje ovi, koga ſnam; hodi, klekni, vappi.

Stra-

(a) Aug. l. 1. de Civ. c. 9. Plerumque ab eis (malis) docendis, admonendis, objurgandis male diſſimulatur, vel cum laboris piget, cum eos eorum verecundamur offendere, vel cum eorum inimicitias devitamus, ne impediant, & noceant in iſtis temporalibus rebus, ita ut quamvis bonis diſpliceat vita malorum.... quia peccatis eorum parcunt, jure cum eis temporaliter flagellantur... qua in re longe graviorem habent cauſam, quibus per Prophetam dicitur [Ezech. 33.]. Ille quidem in ſuo peccato morietur, ſanguinem autem ejus de manu ſpeculatoris requiram. Ad hoc ſpeculatores, hoc eſt populorum præpoſiti conſtituti ſunt in Eccleſiis, ut non parcant objurgando peccata. Nec ideo tamen ab hujuſmodi culpa penitus alienus eſt, qui licet præpoſitus non ſit, in ejs tamen, quibus vitæ neceſſitate conjungitur, multa monenda, vel arguenda novit, & negligit devitans eorum offenſione. (b) Iſa. 13. 3. Vocavi fortes meos in ira mea... Dominus exercituum præcepit militiæ belli, venientibus de terra procul... Dominus, & vaſa furoris ejus; ut diſperdat. (c) Oſeæ 5. 11. Ephraim fractus judicio. (d) Dan. 5. 27. Inventus es minus habens.

Digitized by Google

Strahoviti Boſce rad tvoje neſamjerne dobrote oſtávi ſud (a), varſi, ſctochje mjerila. ſna Dubrovnik, da nije podoban odgovorit na jednu od tiſſuchje (b). Vidi daje teſcko greſcjan, daje doſtojan od ſvakoga ſla, doſtojan da ti Kuggu poſcgljeſc na gnega. Sctochjeſc dake ti? Poslat kuggu, poraſitga, iskorjenitga? Nechjeſc ti toga ucinit. Od kad to da ucimiſc ti? Ovako gneghda k' tebi Abram (c), a ja ſad. Te ſaſcto nechju? Nechjeſc, jati opeta govorim, rad onega ſctoſi ti iſti reko po Oſei Proroku (d). Alliſi ſaboravio? Nijeſi reko, jaſam Bogh, a ne cjovjek (e)? Cjovjek uvrjegjen ne paſi ſvjes, ſamo gleda ſvoju raſargbu: Cjovjek iſcte oſvetu ſa ſmaknut nepriateglja, od kogaſe ſtraſci. Alli moje raſargbe korisje ſamjera. Ko meni moſce ſtraha ucinit? Moj mac viſi ſveghjer varh nepriateglja. Nechjuſe opet vratit, ſa pedepſat Efraim. ſadoſtaje, ſcto ucinih do danas. Stalomije ſarze na mjeſto mislech u meni: tot da ja Efraim ſatrem, ko uniſctih grad Adamu i Sebou u Sodomskom poraſi, daſe neſna ſad gdjeſu bili. Nechju, ter nechju: Bogh ja, a ne cjovjek. Dopuſctimi ſad, na occiu ovjeh u Oſei upiſanjeh rjecj da ti reccem. Alli ti nijeſi oni iſti Bogh ſad, hoiſi bio tad? Sctoſe od tebe ſgodilo? Skratioſe od onda? Od Boga u cjovjeka priabratio? Alli nije bio Efraim tad ſctoje Dubrovnik ſad? Uſopacjoſe Dubrovnik ſad, bjeſceſe uſopacio Efraim tad. Tebi nije moglo ſarze podnjet, Efraima ſtavit u pored s' Sodomskjem gradovima, a tebichje ſarze podnjet, uniſctit Dubrovnik ko Trebigne, Saraevo, Travnik? Tichjeſc iskorjenit puk Dubrovacki, komuſi ti Bogh, koi noſi u ſarzu uſaghjenu tvoju vjerru, kako ciniſc Turskom, Vlaſckom, ſcidovskomu puku, koi ollite pſuje, ollite ne ſna, i ne ſpovjeda? Ondaſi reko o Efraimu: jes cjovjek Svet u gnemu, tomije doſta, nechju u grad uljeſtit ko nepriategl, i oſvetnik. Ufam Boſce, daſe i ovdi ko nahodi ſvet, tebi ugodan, doſtojan iſproſit, da uſteghneſc ruku, utaſciſc raſargbu. Nu bud, daſe nijedan ne nahodi, joſc nahodim ja u ſcto ufat. ſa ſmillovatſe, ti niti gledaſc, niti imaſc ceſſa gledat, neghli ſama ſebe, tvoju dobrotu, tvoje milloſardje. Molim dake tebe radi tebe, ne vadi macja, ugljeſ u grad ko goos plemeniti, ko Goſpar ceſtiti, ko priategl blagodarni. Puk vas moli, vappi, da uljeſeſc, da uljeſeſc u dom ſvacij, u ſvacie ſarze. Stupi, Boſce, uljeſi, budi s' nami, ne odjeliſe od nas.

132206

(a) Non intres in judicium. (b) Job. 9. 2. ſi voluerit contendere cum eo, non poterit ei reſpondere unum pro mille. (c) Gen. 18. 25. Abſit a te, ut rem hanc facias. (d) Oſeæ 11. 9. Quomodo dabo te Ephraim ſicut Adama, ponam te ut Seboam? Converſum eſt in me cor meum... non faciam furorem iræ meæ, non convertar, ut diſperdam Ephraim, quoniam Deus ego, & non homo: in medio tui ſanctus, & non ingrediar Civitatem. (e) Calmet in Oſeæ 11. 9.

Digitized by Google

BESSJEDA TRECHJA.

TE ſcto ſtoi Andio ſtrenitegl kod vrataa od Dubrovnika, ſcto ceka? Akoje Viſcgna ſapovjed, da ſatre puk, pogubi grad, ſctoga uſdarſci, ſcto uſteſee, da ne uljeſe unutra s' macjom u ruzi, i pocne sjech: akolije naredba, da ne cini ſctette, damu u ſcivot ne, tice, ſctoſe naſad ne vrati, olli naprjeda ne ſtupi? U dobar cjàs, po ſrechi ja ſctih poglavje dvadeſti Deuteronomia, ſa rjeci vaſcjoj ſadovoglit. Stoi Andio, er ceka odgovor iſnutra. Kako u ſvemu hotje Bogh Iſraelskomu puku ſakone ſtavit, daſe budde uredno vladat i u ſebi, i s' injem narodima od ſvjeta, takomuje oſobito poſtavio ſakone od ratti, i bojnoga bjegna. Neka gljudska fvjes iſmisli priſtojnji ſebi ſakon do ovega. Recce Bogh Moiſeſu (a): uvrjeghjen kad doghjeſc pod grad koi, ſa obſtupitga, i naſarnut nagn, priechjeſcga ſvat, daſe prida na mirne. Akoti vrata otvori, skloniſe i primite na dobre, dobro s' dobriem, ſahranichjeſc vas puk, budditi ſamo podloſcnik, ſamoga uharaci. Ja ſad raſloſcim ovako: ſakonitegl, koi ne da cjovjeku, tratit fillu, nechje on bit mio? Ko dava ſakone od mira, gnemuchje bit mio boj? Nije to ſa profumgnit, ſa promislit. Viſcgne misli paſu mir, a ne boj: recce na ſva uſta po Jeremji Proroku (b). Kaſce kad ghgnev, er iſcte gljubav; kaſce rat, er iſcte mir. Evo ſaſcto Andio ſtoi, evo koi odgovor ceka. Dubrovnice, hochſe pridat, sklonit na dobre, primit jaram, uharacitſe na mirne? Ovi jaram, harac ovi bitchje tvoja ſahrana. Nechje mac iſach iſ noſcnize, Andio ollichje proch naprjeda, olliſe vratit naſada. Ako nechjeſc, terſe ogluſciſc, odvardneſc, cjuj, koju naredbu ima. ſa tiem bud daſe ne uſchjebude poklonit, ſabgljomchjeſcga pomeſtit (c). Sad odaberi ſcto voliſc; vrjeme teče, Andio ceka, podaj odgovor. Hochjeſc mir, alli boj; ſcivot, alli ſmart? Evoti nareceno trechje poglavje, kogati idem iſtomacit, ſvarbu; rad koje Bogh prjeti, iſa prjetgnaa bice poſcjaglje.

Dvaſu bicja (pacek varſte od gnila), s' kojem Bogh pedepſce greſcnike, ollih paſech na ponaſe, olli u skuppu, i opchinu puka, naroda ſadruſcenjch. Teleſni, duhovni. Teleſni, kojſe s'okom paſu, s'rukom ticju. Toſu tughe, nevoglnoſti gljudj, mjeſtiaa po putu glada, macja, nemochi, i mnoſjch injeh ſuprotivaa uſrokovane. Duhovni, koji niſe cjujut, niſe vidu, pacek i ne chjutu; ſljepillo od pameti, otvardnuchje od ſarza, poguba Boſcie milloſti. Ovi iſa onjeh dohodu. Kad Viſcgna deſniza s' duhovniem pocne, s' teleſniem udarat, priſtane (d). Ovoje ona pedepſa, o kojomje govorio Bogh, kadje prjetio Iſraellu po Oſei Proroku (e), daſe nechje, obaſdret na opacine kchjerji, i ſcenaa gnegovjeh. Viſce kojeh rjecj velj Jerolim Sveti [f]: daje

to

(a) Deut. 20. 10. Si quando acceſſeris ad expugnandam civitatem; offeres ei pacem. Si receperit, & aperuerit tibi portas, cunctus populus, qui in ea eſt, ſalvabitur, & ſerviet tibi ſub tributo. (b) Jer. 29. 11. Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. (c) Deut. 20. 12. Sin autem fœdus inire noluerit... oppugnabis eam... percuties omne, quod in ea eſt generis maſculini, in ore gladii. (d) Ezech. 16. 24. Zelus meus recedet a te, & non iraſcar ſibi amplius. Pſal. 80. 13. Dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum. Rom. 1. 24. Tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum. (e) Oſeæ 4. 24. Non viſitabo ſuper filias veſtras, cum fuerint fornicata, & ſuper ſponſas veſtras, cum adulteraverint. (f) Hier. apud Calmet in l. cit. Grandis offenſa, poſtquam peccaveris, iram Dei non mereri. Idem Ep. 25. ad Caſt. magna ira eſt, quando peccantibus non iraſcitur Deus.

Digitized by Google

to privelika opacina, rad koje, kadje buddesc ucinio, nijesi dostojan, dase Bogh na tebe rasarci, to jes sa pokoritte. Obbi if istjeh rukaa iskodu: obbijehje samjera pedepsat grjeh. Alli nije ista svarha, koju ima Bogh. S' telesniem ko s' osctriem gvosdjem bode, parli gresenika, smartnoga oda sna dase ustavi, da ustane. S' duhovnjem pusctuje, da samamjen satravgljen saspi gresenik u grjehu, sa pedepsatga vjekovito na drugomu svjetu, nu jur i na ovemu s' nenadanom svarscenom porasom do istjeh plemenitjeh usmnoscitjeh narodaa, koono vidimo, bes da broim istocne, i sapadne od staroga doba, nakon vech kogljenaa, i vjekaa godisctaa na svarhu porascenjeh, rod Evrjenski ne imajuch nighdjer stana tukac svjet obiat, narod Garscki stupajom divjega Silnika pocepan slusçit (a). Bosce te kojaje ovo pedepsa, kako tescka, bivsci ne pedepsceste, pedepsat! Pocet, od klesi pristo, pedepsat! Ranna, ranna, kojom nije ljeka (b): osuda, osuda, kojom nije promjene (c): udaraz nepriateglja, koi iscte u tughjoj karvi svoj ghgnev ugasit (d). Alli bice samo telesne plodi visegna gljubav hinech omrasu (e): udarazje Roditeglja na nepriateglsku priobucena (f): strjelesu od rasargbe, a luk od millosardja. U kratko: Bogh pedepsce sa prostit (g).

Ovi nacin, prem daje oscetar, u sebi prikoristan, primillostiv stavglja Bogh u djellо prema puku, kogaje on odabro sa sebe, komu ovdi prida sakon, a onamo obechja raj (h). Ako Nevjerniku ovdi isasi na dobro, toje gnemu sva plata rad koga po naravnoj isvarsnosti dobra djella: sa gnegaje bic vjekoviti pripravgljen, toje stadno sa ubjegna usgojeno (i). Kolikrat kasce ovu istinu Pismo Sveto? Da snate svi vi Israelovi sinovi, koji if Egipta Isaghjoste, recce Bogh po Amos Proroku (k); samjeh vas meni odobrah. Etto pogledate vasaj svjet: koliko narodaa gljudskjeh? Koga osvem tebe, Israellu, obgljubih? Te scto sato? sato nechjuvam propusctit niednu opacinu; nechju propusctit, erste moji, ko Roditegl if meghju skuppa djeze, koja planduju ispraino, ne pasch tughju, svoje djete rukom hita, u dom vodi, s' batom bje. Toje josc i od prie bio reko po usta Davidova, o Israellu govorech: ako gnegovi Sinovi buddu kad sakon moj ostavit, moje sapovjedi potlaccit, hitichju bat sa ukrotitga. U svemu temu moje millosardje nechju usteghnut (l). sna Israel, sljedi govorit po Jeremji Proroku, koju koris cini moj bat: udaren spovjeda, daje pod battima naucio scivjet (m). O rasargbo millostiva, ghine u sebi rasmiscgljajuch Opat Berengoso (n), tise sarcisc da utjescisc; prjetisc, sa da prostisc; ti pusctujesc, da isbanisc; vagljasc sa da sgradisc; tjerasc, sa da primisc.

(a) Auctor Imperf. apud Corn. a Lap. in Math. 23. 31. Omnis gens vel civitas, non, cum peccaverit, statim punit eos Deus, sed expectat per multas generationes, & modo mandat, modo minatur, interdum ex parte castigat, ut, quanto diutius eos expectaverit, tanto & Dei judicium justius sit, & illorum dignior pœna. Quando autem placuerit Deo perdere civitatem aut gentem, videtur omnium generationum præcedentium peccata reddere illis. (b) Jer. 30. 12. Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. (c) Isa. 22. 14. Si dimittetur iniquitas hæc vobis, donec moriamini. (d) Jer. 30. 14. plaga inimici percussi te. (e) Prov. 3. 12. Quem diligit dominus, corripit, & quasi pater in filio complacet sibi (f) Jer. thr. 2. 5. Factus est Dominus, quasi inimicus. Pascasius: quasi & non ex toto, quia etsi videatur civitatem deserere, non de crudelitate inimicitiarum venit, sed de providentia pietatis, ut ad eum flagellata veniat. (g) Paulinus: tanta est summi patris pietas, ut etiam ira ex misericordia sit, & ideo castiget, ut parcat. (h) Hebr. 12. 6. Flagellat omnem filium, quem recipit. (i) Saginantur ad Pœnam. (k) Amos 3. 2. Tantumodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terræ, idcirco visitabo super vos iniquitates vestras. (l) Psa. 88. 31. Si dereliquerint filii ejus legem meam . . visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum, misericordiam autem meam non dispergam ab eo. (m) Jer. 31. 18. castigasti me, & eruditus sum. Oseæ 6. ab init. (n) Bereng. serm de Nat. Mart. O ira misericors, & salutaris indignatio, quæ ita irascitur, ut subveniat; sic minatur, ut parcat; sic tradit, ut eripiat; sic destruit, ut muniat; sic abijcit, ut recipiat.

Digitized by Google

Rad ove raſargbe milloſtive kadgod htje poslat, posla pedepſu na ſvjet Priviſegni, prieje ſaprjetio, navjeſtio. Pacek mogu rjet ſctogod vechje: Boghje ovu obicjaj uſeo, ſebi ovi ſakon poſtavio, ne poslat nighda ſlo cjovjeku iſaſada, muce, potaino, neghmuga ſvegh iſdaleka ukaſat, ſaprjetit, navjeſtit. Rjecje Baſilia Svetoga (a), pacek rjec Amos Proroka (b): nije ſtvari, koju cini Bogh, daje vechje prie odkrit slugam ſvojem, ſadaje ſareku, navjeſtu, raſglaſu. Kolikoje doba prjetio Noe gljudskomu narodu poraſu opchjenu, radi ceſſa veomaje priſtojno naſvan od Svetoga Petra: Apoſto od ſvjeta (c)? Kadje hotio Viſegni uſcech Sodomu, nijeli prie odkrio Abramu; nijeſuli vecer prie Anghjeli Lottu povighjeli; nijeli Lot jednoga i drugoga ſetta tiſctio, daſe uklonu? Kolikoje bicjaa na Farauna, i Egipat poslo, ſvakogaje navjeſtio. Ninivitima, da ſaprjeti, posla Jonu Proroka. Vidi Baldaſſar ruku, da piſce: piſmomu Danielo iſgovara. Nabucco u ſnu cjuje glas; Prorokmnga tomaci. Te ſcto mislim ja, pribrat ſve Piſmo Sveto, ſa potvardit ovu iſtinu? Duh Sveti recce po uſta Amos Proroka. ſctogod cini Bogh, prie, negh ucini, ſariza. Ovdi ſacjudjen vappi ſlatovinik: Boſce rezimi, ſa koju ſvarhu prie, negh ſamahneſc, i udariſc, ſarizaſc? Kogod hochje nepriateglja ubit, taji, krieſe, nochno put ſasjeda, ſa da ſvarſcen budde udaraz. Ti bic kaſceſc, prjetiſc, glaſiſc. ſaſcto? ſa ne iſpunnit (d). Takoje u iſtinu, beſ ſumgne. Sudaz ſlotvorniku, koi mislech da nije odkriven u ſvomu domu mirno pokoiſe, porucjuje: etto iskuſciah, doprjeh, occito ſpoſnat, daſi ti onj, koga iskah, ſlotvornik; ſutra jutrom poslachju slughe, date uhitu, ſveſcju, dovedu, ſmaknu. I ovoje Sudaz, koi hochje uhitit, ſveſat, doveſtit, ſmaknut? Ovo nije Sudaz, koi hochje iſpuſctit, oslobodit, ſahranit? Ko prjeti (veoma ſvjeſno gneki ſtari raſumnik) diſce ſebi mac iſ rukaa, ruke veſciva (e). Radi ceſſa mudro recce Aguſtin (f): niko nikomu ne govori, gledaj, cjuvajſe, kadga hochje ſbiglja udarit.

Ludosje prjetit u vjetar. Buddi tako u cjovjeku, govori Origene (g), kogaſu ſaludne vech krat misli, rjeci, djella. Alli Bogh ne prjeti, ko prjeti cjovjek, recce Judittа (h). Da ſcto hochje dake s' prjetgnaam on? Daſe ſacjuvamo. ſa ſacjuvatſe dake, kad misli poslat treſcgnu, hochje da iſidemo iſ meghju miraa, da boravimo na otvorenu: kad misli poslat glad, hochje da na vrjeme naneſemo, dobavimo: kad misli poslat nemoch, hochje daſe ſatvorimo, daſe drugovghje priſtanimo: kad misli poslat boj, hochje daſe ſtavimo na oruſcje, pomoch, obranu uſprosimo, I ti Boſce dopuſctujeſc, da ja ovako neſramno ludujem? Dvie Vojske ſtupiſce pod dva grada; jedna pod Gabau (i); druga pod Abelu (k). Evo uſroka. U Gabau pobjegoſce gneki ſlotvorni Mladichi, koji pogardiſce, pogubiſce ſcenu jednoga Levite. U Abelu utece jedan odmetnik Davidov poglavar nabune, koje puk ucinj protiva kraglju. Obbe Vojske obſtupiſce obba grada. Etto glaſa s' miraa od Abele. ſcena, koja bji u to doba u temu mjeſtu, po rjeci Piſma ſvetoga, mudroſnana s' mira ſove nepriateglsku

(a) Baſ. in 5. Iſa. Clementiæ Dei peculiare hoc eſt... non clam, aut ſilenter ingerit ſupplicia, ſed per comminationes prædicit, affore. (b) Amos 3. 7. Non facit Dominus verbum, niſi revelaverit ſecretum ſuum ad ſervos ſuos Prophetas... Deus locutus eſt, quis non prophetabit? (c) 2. Pet. 2. 5. juſtitiæ præconem. (d) Chryſ. hom. de Jona: Cujus rei gratia quæ facturus es, mala prædicis? Ut non faciam, (e) Laertius l. 1. c. 4. Minitari ei, cui velis nocere, eſt inimicum admonere, ut ſibi caveat, tibique ipſi ſedendi facultatem adimere... (f) Aug. ſer. 100. de temp. Nemo volens, ferire, dicit, obſerva. (g) Orig. in Judith 8. 13. Homo terret projactantia, Deus pro emendatione. (h) Judith. 8. 15. Non quaſi homo comminatur. (i) Jud. 20. (k) 2. Reg. 20.

Digitized by Google

sku ſtraſcju ; govori : doſovitemi Vojvodu Joaba : Joab dohodi , ſcenamu govori : ſctoje ovo, ſctoſi namislio? Raſvalit grad , pogubit puk ? Pomgnivi na odgovor Joaba . Tiſe Majko veoma varaſc , s' tom mislim nitiſam doſcjo , niti ſcto cinim . Vagljat, sjech? Ne ponſcta . Rezimi ti iſta : tkoſe unutra meghju vami nahodi ? Seba . ſnaſc koi cjovjek? Odmetnik kragljev . Dajte gnegovu glavu , i bitchje ſve mirno (a). Ako nije ſad , kadchje prigodno bit , da ja k' tebi , Dubrovnice , moj govor obratim? Vojskate obkruſcila , nemochſe ſvud okolo proſtarla , Joab nebeski kod vrataa , ſtoi , iſcte , ceka . Scto iſcte , ſcto ceka? Jelli u tebi koi Seba , koi protivnik Boſcji? Akoje , gnega ſama iſcte ; gnega daj , i bitchje ſve mirno : Posjech , poraſit ? Nejma te naredbe . Nahodiſcliga ? Nije u tebi Sebe ? Nije grjeha ? Jes , i koi grjch , na komu vidim ja , ne brojechi magne , viſitſe cetari ponoſite glave . Misliſc , daje tebi koris , skritga , pokritga? Poraſa , poraſa . Korisje iskat , ſpoſnat , odkrit , iſpoteſat . Kakoſe Abela ſahranila ? ſcena ſvjettova , puk ſmaknu , Joab uſtupi . Moguli , Dubrovnice , davaſclimi slobod , davaſc rjec , da ja nebeskomu ovemu Joabu reccem , kako mudra ſcena recce onemu : buddi miran ; glavu iſcteſc , glavaje na mjeſtu , metnutchjemotije niſ mire (b) . Alli misliſc , ko ondà Gabaa (c) , uſtat na obranu tega ſlotvora , koije u tebi? Da , danu ſctochjeſc rjet , ſctoli moſceſc u obranu ſla jeſika ? Malahan grad ſobom noſi , daſe o ſvemu govori : ne cini ſo jeſik tako laſno ſctettu , erſe o ſvakomu ſna , kakavje ko . Da ſcto ſa omraſe ? Nije krivina paſit ſvoju koris , paſit cjaas kuchje , roda , kogljena . Da ſcto ſa naprave ? Sctoje u odjechi opchjeno , to nije greſcno ; ſmjeſcnoje ſcto nije obicjajno . Koje prigode , koi ſo iſgled : komu ſlo dohodi na pamet , nek ne gleda ; ko ne moſce , nek ne noſi . A ſa puttenoſti ? Takije doſcjo vas ſvjet : plahos mladoſti s' vremenom slabi , i doſpjeva . Tot tako? Ah neka recce , nek ſatrubi Duh Sveti (d) tolika opacina u tebi , i joſc iſcteſc pomas rjecj ſa poljepitje , ſa da od zarne ko glavgna pakglena , ako i ne ſvjetla , bljedaſe ukaſce ? Misliſc Gabaa , dachjeſe odjelit iſ pod tvojch miraa Vojska , kakoſe onà iſ pod Abele vratila mirno naſada? Kako radi ko , takomuſe i dogaghja . Kako Abela ? Pridalaje glavu : ſa to uſtupiſce . Kako Gabaa ? ſakratilaje glavu , ſa to pogubiſce . Gabaa , Gabaa ne iſcti , koſam ja , ſctoſam ja : doſtatije ſnat , daſam ja glas , koi ſarizam , namjeſnik Boſcji , koi prjetim : glavu ſa glavu . Ako ti uſbraniſc tughju glavu , tvoju nechjeſc ſahranit ; ako ſakratiſc tughju glavu , tvojuchjeſc iſgubit . Vjeruieſcli?

Ako ne vjerujeſc , rezimi , odkrimi , u ſctoſe uſdaſc . Alliſi ti ſamitio ſmart , ſcgnomeſe dogovorio , kad karvni mac , ſilni bic budde ſtupit mimo te , daſe nechje ſvratit u tebe (e)? Tochje bit : toje : doproje Iſaia misli tvoga uſdagna . Velika pomnos tvojch vladaozaa , mnoſc velika ſtraſcjanaa nemochi prisjezaiu put , nemoch tjeraju naſada . Ah slicpi Dubrovnice , cjuj ſctoti odgovara Iſaia (f) : ſaludu mitiſc ſmart , ſaludnije ſcgnom dogovor , privaritchjete : bic u prohodu pocepatchje tebe : nechje joſc tako barſo , nu , kad proghje , ſmaknutchjete , i poſtachje do dugo . Tadchjeſc pod

(a) 2. Reg. 21. Abſit, abſit : non præcipito , non demolior .. tradite illum ſolum , & recedemus . (b) Ibid. Ecce caput ejus mittetur ad te per muros . (c) Jud. 20. 13. Nolluerunt audire , ſed convenerunt , ut dimicarent . (d) Ibid. v. 12. Tantum nefas in vobis? (e) Iſa. 28. 15. Pertuſſimus fœdus cum morte , & cum inferno fecimus pactum ; flagellum inundans , cum pertranſierit , non veniet ſuper nos . (f) Ibid. v. 18. Delebitur fœdus veſtrum cum morte , & pactum veſtrum cum inferno non ſtabit , flagellum inundans cum pertranſierit , eritis ei in conculcationem . Quandocumque pertranſierit , tollet vos , quoniam mane diluculo in die & in nocte , & tantumodo ſola vexatio intellectum dabit auditui .

Digitized by Google

udarzim ſtech pamet ; ñaucit ſcivjet ; Boga poſnat : Boſce ſvegomuchi te ſaſcto ti meni pod occi, na uſta oſobito ove rjeci poſtavgljaſc ? Ovdi jes gneſcto. Stavgljaſc, ſa de ſna Dubrovnik ſctoſi ti namislio, pripravio ; ſtavgljaſc, ſa da poſpjeſcno ſa ſvoju ſahranu privídi ; ſtavgljaſc ſa da ne budde mjeſta, raſloga tuſcbi, da ti nijeſi ſaprjetio, navjeſtio, kad buddeſc ſbiglja udarit, akoſe otvardne u grjehu. Vrachjamſe opet k' tebi, Dubrovnice, dami recceſc, koje tebe vech krat prie od kugge ſacjuvo? Pomgna velika, nepriſtavni opaſ. Pocem dake bji, daje kad unutra ſtupila, meghju tvojemſe mirima iſnaſcla, ſaſve daſe ne bjeſce raſplodila, ſtupaj uſadila ? Po nepomgni Vladaozaa, nehajſtvu ſtraſcjanaa? Kako? Jes pomgne, akoje nemoch daleko ; akoſe pribliſci, ſtupi unutra, nije pomgne. Jelli ovo ſvjes ? ſaſcto ne rjet, ſpovighjet, daje iſti uveo, iſveo, Viſcgni Bogh? Budduchje uveo, ukaſoje, da on ſna pute, ima nacinaa, po kojem protiva gljudskomu opaſu i pomgni uveſtitje. Budduchje iſveo, ukaſoje, daje gnemu niſcta trudgne oſtavitje, naſaditje, raſploditje. Paſi, cini ſcto umjeſc, i ſnaſc ; tjeraj gljudi, vrachjaj targovine, a moſceſcli ti vjetru ſatvorit vrata, oblake potjerat naſada?

Raſumjeſc i vidiſc, daje opaſ gljudski nepodoban, ako nije ſdruſcen s' viſcgnom obranom, s' pomochim boſciom. Nuje ufaſc iſproſit po doſtojnjem molbam primoguchje Dievize Marie, i Bogu ugodnjeh ſvetjeh Parazaa tvojeh. Velika jes moch, nu privelika, velj ſlatouſnik, nebeskjeh dvoranaa prid boſciem priſtogljem u raju. ſa ſahranu puka molioſe gneghda Moiſes. Molbe gnegove veſaſce Bogu ruke (*a*) : Bogh koono pritiſceten, ſaveſan proſioje od Moiſeſa (nutri cjuda, veli Bernardo (*b*), od ſtvora iſcte Stvoritegl) slobod ſa pedepſat ; a na ſvarhu koono uſillovan bicje iſ rukaa iſpuſctio. Te ſcto magne ſad moſce Maria prid lizem Sina ſvoga ? Molioſe Samuel ſa potrebe puka : bji ured usliſcen (*c*). Te ſcto dotlek doprjet ne mogu molbe Rocca, Vizenza, Saverija, koji jur i prie u slicnjem ſgodam oslobodiſce Dubrovnik? Kadje (*d*) Senacherib poharlio na poraſu Jeruſalema, koju rjec recce Priviſcgni? Grad Davidov nechje doch u nepriateglske ruke : zjech Davida obranichjnga. Tot videch Bogh u Vlaſinu krilu Dubrovnik, videchga k' ſarzu Vlaſinu primichjena, nechjemuſe ſmillovat radi Vlaha, i hrabrenſtva Viteſckoga i mukaa gnegovjeh? Smillovatchjeſe ; ja nikoliko ne ſumgnim, radi Maike Marie, rad ugodnjeh slugaa ſvojeh. Nu ſa da ſvarſceno gnihove molbe iſproſu, recce ſlatouſnik, joſc jedna ſtvar trebuje, ſcto oni ſa nas proſu, to iſto i mi po putu od pokore da uſproſimo (*e*). Cjaſti, molbe, priporuke, s' kojemſe utjecemo Svetjem, beſkorifneſu, ako mi ne oſtavimo grjeh, proſcjaſte opacine groſno ne uſplaccemo. Takoje nefvjeſtan Bogh zjech doſtojanſtva od Svetjeh beſconcivo tarpjet opazjeh ? Recce Jerolim Sveti (*f*). Tako sljepaſcki Sveti paſu nas, daſe boſcioj vogli protiva oni molu (*g*) ? A nijeli

Bogh

(*a*) Ex. 32. 9. Dimitte me, ut iraſcatur furor meus, placatuſque eſt Dominus, ne faceret malum. (*b*) Bern. ſer. de Magd. feriendi licentiam petit a Moyſe, qui Moyſem fecit. (*c*) 1. Reg. 7. Clamavit Samuel ad Dominum pro Iſrael, & exaudivit eum Dominus. (*d*) 4. Reg. 19. 34 Protegam urbem, & ſalvabo eam propter me, & propter David ſervum meum. (*e*) Chryſ. hom. 5. in Mat. Habent vim pro nobis, & quidem maximam orationes Sanctorum, ſed tunc cum nos quoque id ipſum per pœnitentiam poſtulamus. (*f*) Hier. in Jer. 14. 11. Stultum eſt, orare pro eo, qui peccaverit ad mortem : jejunia, & preces, & holocauſta tunc proficiunt, cum recedimus a peccatis, & flemus antiqua. Sin autem in ſceleribus permanentes putaverimus votis, aut ſacrificiis redimere nos, vehementer erramus iniquum arbitrantes Deum. (*g*) S. Th. in ſup. q. 74. ar. 3. Sancti orare dicuntur dupliciter : expreſſe, dum votis ſuis aures divinæ clementiæ pro nobis pulſant ; interpretative, ſcilicet per eorum merita . . . quæ ſunt etiam nobis ſuffragia & orationes quædam, ſicut ſanguis Chriſti pro nobis effuſus dicitur, veniam petere.

Utro-

Digitized by Google

Bogh doſtojnomu Jeremji iſuſtioſe ; daga ſaludu moli ; dagà nechje uſliſcit , erſe bjelce prem tad Evrjenska opacina uſdigla (*a*)? A nijeli reko Bogh po Jeremji: damiſe doghju molit Moiſes , i Samuelo (*b*) (Boſce , kojem , ſveſcto kad prosjahu ; udjelioſi (*c*)) , nebihim dopuſtio , uſliſcjoih , er grjeh puka bjeſce tad dopro do konza. Nije cjuda , takoſe dogaghja, velj Tomas Sveti (*d*) , kad nedeſtojnos greſcna puka nadviſi , pritecce , pridobje doſtojnos Svetazaa . Nijeli i tad Jeruſalem grad bio Davidov , kadgaje Nabucco obſtupio , obkruſcio (*e*) ? Te ſaſctoga nije Viſcgni iſ gnegovjeh rukaa zjech Davida iſbavio ? Alliſe s' vremenom skratilo bjeſce doſtojanſtvo Davidovo? Nije tad, nije bilo pravednoga Ezechie , ni inoga gnemu prilicna , ſa da Bogh rad Davida na grad u nevogli milloſtivo pogleda. Svjeſno ovako ſamjera ſlatouſnik. Jacci bij , recce on (*f*) , grjeh uſopacena Puka.

Kolikoſe opak grad uſdat moſce u molitve od ſvetjeh , kojiſu u raju , niſcta vechje ufat moſce u doſtojanſtvo Pravednjeh , Bogu ugodnjeh duſciaa , kojeſe u gnemu nahodu. Nechju ſatajat rjec Ambrogia Svetoga (*g*) : Cjovjek pravedan mirje i obrana grada . Recce Rufino (*h*) , raſuobiſe ſvjet, daga ne ſdarſciu molbe od Svetjeh. Koonoſe Vartar molio rad neplodna duba , takoſe Pravedni utjecju , da Bogh propuſti , odmakne , pedepſat opakjeh , s' kojem ſcivu , meghju kojemſe nahodu , recce Aguſtin (*i*) . Alli ſa oslobodit mjeſto , puk od koje s' viſcgnom rukom oſnovane poraſe , neſna niko , koi broj od pravednjeh iſcte , i gleda Bogh , er ne gleda , ſvegh iſti ne iſcte . Po jednomu ſamomu Pavlu ſahranilaſe ſva druſcina dvieſti i ſedam deſſet putnikaa od morske pucine (*k*) . Rad jednoga ſveta mjeſctanina Boghje Efraimu proſtio (*l*) . Ukaſci jednoga Pravednika , daje u tebi , recce Bogh po Jeremji Jeruſalemu , i uſteghnutchju ruku (*m*) . Iskah jednoga (nu ſaludu) koibi plot poſadio, da ne ſtupim ; meniſe oprjecio , da ne ſvarſcim ſemglju ovu , recce Bogh po Ezekielu (*n*) . Saſvjem tjem ſa odpuſtit Sodomi , deſſetihje hotio (*o*) . Doſtojnos Noema ,

i ſve-

Utroque modo Sanctorum orationes ſunt (quantum eſt in eis) efficaces ; ſed ex parte noſtra poteſt eſſe defectus , quod non conſequamur fructum orationis ipſorum , ſecundum quod pro nobis orare dicuntur ex hoc , quod merita eorum nobis proficiunt . Sed ſecundum quod orant pro nobis votis ſuis , ſemper exaudiuntur , quia non volunt , niſi quod Deus vult , nec petunt niſi quod volunt . 2. 2. q. 83. ar. 11. ad 2. Sancti impetrant illud , quod Deus vult fieri per orationes eorum , & hoc petunt , quod æſtimant , eorum orationibus implendum ſecundum Dei voluntatem. (*a*) Jer. 7. 16. Tu ergo noli orare pro populo hoc , & non obſiſtas mihi , quia non exaudiam te. Nonne vides , quid iſti faciunt ? (*b*) Jer. 15. 1. Si ſteterint Moyſes & Samuel coram me , non eſt anima mea ad populum iſtum . Qui ad mortem , ad mortem . S. Th. in ſup. q. 83. ar. 3. ad 2. Loquitur de Moyſe & Samuele ſecundum ſtatum , quo fuerunt in hac vita ... , & tamen ſi in illo tempore fuiſſent , non potuiſſent orationibus placare Deum ad populum propter populi illius malitiam . (*c*) Chryſ. hom. 43. in Gen. vide minarum gravitatem & quales juſtos in medium adduxerit , quoniam & illi ſuis temporibus aliis ſalutis cauſa fuerunt. (*d*) S. Th. in Jer. 15. 1. Non ex defectu orantis oratio non exauditur , ſed ex defectu populi , pro quo oratur . (*e*) 4. Reg. 25. (*f*) Chryſ. hom. 1. in 1. ad Theſ. Quare non dixit hoc Deus etiam cum Nabucodonoſor illos adoriretur , ſed civitatem tradidit ? Dixit , cum eſſet Ezechias Rex juſtus : tradidit , quia plus potuerit illorum malitia . (*g*) Ambr. l. 2. de Abram c. 6. Murus patriæ vir juſtus. (*h*) Ruf. in prologo ad l. 3. de Vitis P. P. , mundus ſtat meritis SS. (*i*) Aug. ſer. 31. de ver. Dom. Colonus , qui intercedit , eſt omnis Sanctus , qui in Eccleſia orat dicens parce Domine infructuoſis , parce peccatoribus. (*k*) Act. 27. 24. Ne timeas Paule , ecce donavit tibi Deus omnes , qui navigant tecum. (*l*) Oſeæ 11. 9. In medio tui Sanctus , & non ingrediar ec. (*m*) Jer. 5. 1. Circuite vias Jeruſalem ... an invenietis virum facientem judicium , & quærentem fidem , & propitius ero ei . (*n*) Ezech. 22. 30. Et quæſivi de eis virum , qui interponeret ſepem , & ſtaret oppoſitus contra me pro terra , ne diſſiparem eam , & non inveni . (*o*) Gen. 18. 32. non delebo propter decem ,

Digitized by Google

i ſvega roda gnegova ne bji podobna uklonit potop opchjeni, mjeſto, u kom biahu, od poraſe ſacjuvat. Kolikoje ſad u tebi, Dubrovnice, pravednjeh, od kolike doſtojnoſti, kolikoih Bogh iſcte? Neſnaſc niſcta. U ſctoſe dake uſdaſc? Koliko ufat moſceſc? Nu buddih mnogo, i veoma doſtojnjeh, kako ufam daih jes, ſnaj ovu iſtinu temeglitu, da kadgod Bogh ne gleda broj, niti gleda doſtojanſtva od pravednjeh: puk, mjeſto, bud daje odredio, ſvarſceno ſatire; na jednu ſtranu oſvetnu ruku pruſcja, a pogled obarchje na drugu. Svjedokmije Ezekielo govorech (a): kad Viſcgni odredi ſatarr mjeſto s' gladom, s' macjom, s' ſvjerim, s' kuggom, joſc daſe u gnemu iſnaghju Noe, Danielo, Job, to jeſt ko gnima prilicno doſtojan, nechje oni moch ni ſvoje rodjegne iſbavit, oslobodit. Da kadſe take ſgaghja, kojelije to neſrechno vrjeme? Evome ured daga iſreccem: kad puk dopunni od grjehaa mjerru, broj odreghjen, koi netomſe iſpunni, dovarſci, ſaluduje ſve. Nije od ovega ſumgne: iſtinu ovu kaſce na doſta mjeſta Piſmo ſveto, velj Aguſtin (b). Nije dake trjeba vechje, da ja s' Dubrobnikom inokupno govorim, trjebaje, vrjemeje, da ja moje rjeci, vas moj duh k' Dubrovcjaninu greſcniku na poſe ſvakomu obratim. Greſcnice cjuime, cjuj greſcnizo: mogobihti prikaſat rad jednoga Akam uſteghnutu oda ſvega puka boſciu pomoch (c): rad jednoga Jone u poghibju vas brod, ſvu druſcinu (d); a rad ſamoga Jude ſve Apoſtole (e): rad protivnoſti Kore, Datan, i Abiron gnihov rod i ſluſcbu ſajaſenjeh (f): rad karvine Saulove ſve kragljeſtvo s' trigodniem gladom umoreno (g): rad oholaſti Davidove

puk

(a) Ezech. 14. 13. Terra cum peccaverint mihi, ut prævaricetur prævaricans, extendam manum meam .. & ſi Noe, & Daniel, & Job fuerint in medio eius, vivo ego, quia filium, & filiam non liberabunt. (b) Aug. l. de Vita X. c. 3. Hoc ſentire nos convenit, tamdiu unumquemque dei patientiam ſuſtinere, quamdiu nondum peccatorum ſuorum terminum finemque impleverit, quo conſumato eum illico percuti, nec ullam veniam jam reſervari, Eſſe autem certum peccatorum modum atque menſuram, Dei ipſius teſtimonio comprobatur, & quod unuſquiſque vel celerius vel tardius, prout peccatorum ſuorum modum expleverit, judicatur, evidentiſſime demonſtratur, quando de Sodomorum interitu, qui ſua jam peccata compleverant, ad Abraham Deus loquitur dicens: clamor Sodomorum (Gen. 18. 20.) repletus eſt, & peccata eorum magna vehementer repleta ſunt. De Amorrhæis vero quid dicit, qui ſua jam peccata compleverant, quos poſt multos annos conſtat, eſſe deletos (Gen. 17. 8. & 15. 16.): nondum ſunt expleta peccata eorum. Quo exemplo inſtruimur, ſingulos ſecundum peccatorum ſuorum plenitudinem conſumare & tamdiu, ut convertantur, ſuſtineri, quamdiu cumulum ſuorum non habuerint delictorum conſumatum —— Gen. 6. 13. Finis univerſæ carnis venit coram me . . . repleta eſt terra iniquitate a facie eorum. Num. 14. 22. tentaverunt me jam per decem vices, ideo non videbunt terram. 1. Reg. 15. 2. Percute Amalech, recenſui quæcumque fecit Iſrael. 2. Maccab. 6. 14. Patienter expectat, ut, cum judicii tempus advenerit, in plenitudine peccatorum puniat. 1. ad Theſ. 2. 16. ut impleant peccata ſua ſemper. Math. 23. 32. Et vos implete menſuram patrum veſtrorum. S. Th. in hunc l. non ſtatim ſolvitur pœna, donec veniat ad cumulum, unde, quantum ad judicium Dei, non adhuc erat impleta culpa eorum in Chriſti occiſione complenda. (c) Joſue 7. 13. non poteris ſtare coram hoſtibus, donec deleatur ex te; qui hoc contaminatus eſt ſcelere. 22. 20. Nonne Acham præteriit mandatum Domini, & ſuper omnem populum ira ejus incubuit? (d) Jonæ 1. 12. Scio, quoniam propter me tempeſtas hæc grandis venit ſuper vos. (e) Math. 8. 24. Et deſcendente Jeſu in naviculam ſecuti ſunt eum diſcipuli, & ecce motus magnus factus eſt in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus, ipſe autem dormiebat, Hinc Ambroſius explicans illud Luc. 5. Quod Chr. vidit duas naves, & aſcendit in unam, quæ erat Petri, alludit ad aliam, quæ magno motu turbata eſt: non turbatur iſta, ait, quæ Petrum habet, turbatur illa, quæ judam habet. Etſi multa illic diſcipulorum merita navigabant tamen eam adhuc perfidia proditoris agitabat: in utraque Petrus, ſed qui ſuis meritis firmus eſt, turbatur alienis. (f) Num. 16. 32. Terra aperiens os ſuum devoravit illos cum tabernaculis ſuis, & univerſa ſubſtantia eorum. Corn. a Lap. ibi: non ſolum duces, ſed & uxores ipſorum, liberi, ancillæ, totaque domus abſorpta ſunt. (g) 2. Reg. 2. 1. Facta eſt fames in diebus David tribus annis jugiter propter Saul, & domum ejus ſanguinum, quia occidit Gabaonitas.

Digitized by Google

puk do ſedamdeſſet tiſſuch s' kuggom poraſcen (*a*): rad iſpraſnoſti Ezekie Jeruſalem ſapljegnen (*b*). Toliko moſce kad grjeh jednoga (*c*), tolikoſe kad viſegna raſargba proſtire. Numi ne trebuje tebe s' oviem raſlogom tiſctit; ſadoſtaje tebi ſtavit prid occi mjerru, prikaſat jammu, kojeſe po Dubrovackjem grjeſima napugnaju. Pogledaj, promisli, ti, kad grjeſciſc, ſvaki krat u tu mjerru zarno ſtavgljaſc, dokſe dopunni, ſa daſe varh ſvega puka prokrene, privrati. Pogledaj, promisli, ti, kad grjeſciſc, u tu jammu mechjeſc kam, dokſe napunni, poravni, daje ſmartnom ſtupaju slobodno proch naprjeda. Ti to ciniſc, i ne vidiſc; ti to vidiſc, i ne hajeſc? Ah nevogljan ſmillujſe tebi, ako nechjeſc nami, govorimti prilicno onemu, ſctoje govorio Tertullian graghjaninu od Cartagine (*d*): akoli ne hajeſc ſa tebe i tvoj ſcivot, ſmillujſe Dubrovniku, pogledaj nagn. Moſcſe domislit, dopriet, akoſe mjerra prokrene, naprjed Andio ſtupi, ſctochje bit od gnega? Pogh, ſvarh gore koje pogledaj, raſgledaj, u jednomu ſamo gradu od bliſcnjeh nami ſcto tu cini kugga, koije tu nacin, ſctoſe kuſcja. Pacek ne hodi daleko; ſamisli ſamo ſa cjàs, daje u Dubrovnik ulješla, daſe po Dubrovniku raſiſcla. Boſce koje tughe, ſmartni ſtrah, boles, ſconcjagne. Svakomu ſtoi ſmart prid occima, ſvakomu grob raſtvoren. Etto vrataa ſatvorenjeh, opchjegna uſteghnuta, targoviſcta raſmetnuta, Po gradu ko cjuva, ko martvo noſi, ko martav tu pada. Gdije ſcivjem hrana nemochnjem utjeha teleſna, duhovna; koi nacin od ukopaje martvjem? U Kuchjaàh i Roditegl i rodjegne jedan k' drugomu, drugh k' drugu ſtraſciſe pribliſcit, do-

(*a*) 2. Reg. 24. (*b*) 4. Reg. 20. 13. Oſtendit . . . . omnia, quæ habere poterat in theſauris ſuis. Dixit itaque Iſaias: ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ ſunt in domo tua. Corn. a Lap. in Iſa. 39. 6. ex hac pœna videtur, quod Ezechias hic peccavit aliqua vanitate & ſuperbia. Ita Hier. Tert. Ambr. Cajet. ec. (*c*) Habe hæc ex D. Th. iiſdem ferme verbis explicata. 2. 2. q. 108. ar. 4. Temporale detrimentum, aut læſio ſpectari poteſt ut eſt pœna ſimpliciter ad reparandam æqualitatem juſtitiæ inflicta, vel ut eſt medicina (1. 2. 9. 87. ar. 7. cum ſint plura hominis bona, ſcilicet animæ, corporis, & externarum rerum, quandoque homo patitur detrimentum in minori bono, ut augeatur in majori, ſicut cum patitur detrimentum pecuniæ propter ſanitatem corporis, vel in utroque propter ſalutem animæ, & gloriam Dei, & tunc non eſt ſimpliciter malum hominis, nec habet rationem pœnæ, ſed medicinæ) quæ nedum ſanat peccata præterita, ſed etiam præſervat a futuris, & promovet in aliquod bonum, & hac de cauſa quiſpiam affligitur ſine culpa, non tamen ſine cauſa, ſicut in humanis 2. ad 4. ſine culpa aliquid pœnale alicui infertur, ut exercitatio juvenibus, medicina amara, aut ſectio infirmis. Non eſt autem abſurdum 1. 2. q. 87. ar. 8. hiſce malis medicinalibus aliquem affici pro peccato alterius, uti filios pro patribus, & ſubditos pro dominis, cum ſint res eorum [in quorum malo Patres, & Domini puniuntur de malo q. 5. ar. 4. ad 8, & 2. d. 33. q. 1. ar. 2. ad 4.] Quod ſi filius vel ſubditus eſt particeps culpæ [2. 2. q. 108. ar. 4. ad 1. vel per imitationem, vel per modum meriti, ut ait Job 34. 30. qui regnare facit hypocritam propter peccata populi, qua de cauſa propter peccatum David populus Iſrael punitus fuit, aut ait Greg. l. 25 mor. 20, vel per conſenſum & diſſimulationem, ut ait Aug. l. 1. de Civ. dei c. 9.] hujuſmodi pœnalis defectus habet rationem pœnæ quantum ad utrumque, ſcilicet & eum, qui punitur, & eum pro quo punitur. Si vero non ſit particeps culpæ, habet rationem pœnæ quantum ad eum, pro quo punitur [2. d. 33. q. 1. ar. 2. ſicut pro peccato hominis quandoque occiduntur animalia, & effodiuntur domus, in quibus nulla eſt culpa, nec veri nominis pœna] quantum vero ad eum, qui affligitur, habet rationem medicinæ tantum. Ordinatur enim ad bonum animæ, ſi patienter ſuſtineat: item 4. d. 16. q. 2. ar. 2. q. 2. ad 3. ut unus debeat eſſe ſollicitus pro alio, ne cadat in peccatum, & ut ſollicite caveat peccatum, ex quo pro peccato unius tota congregatio punitur, ſicut de peccato Acham explicat Aug. q. q. in Joſue q. 8. Innocentes etiam pueri in Jo: 9. lect. 1. puniuntur pro peccatis parentum, attamen ad bonum animarum, ne paternæ malitiæ imitatores vivendo peccata cumulantes atrocius punirentur, ſicut contigit de pueris Sodomitarum, & jerichuntium Joſue 6. 12. Amalecitarum 1. Reg. 15. 3. (*d*) Tertul. Parce tibi, ſi non nobis, parce Chartagini, ſi non tibi.

Digitized by Google

doteghnut, a i/ nutra ufillovanje dragh draga s' rukom ſvojom iſmetnut: Sctochje bogatniku imagne, kad nejma vechje, komuga oſtavit, kad neſna kochjega poſvoit, kadga ima oghagn uniſctit? Sctochje djecizi ſcivot, kadih nejma ko privrjeſcit, koſe ſcgnima pobrinut? Ko daſe tad ſacjuva od uboizaa, lupeſcjaa, ſlotvoraa? Nechjeſc da govorim naprjeda? Tolikaboje ſtrahochja cjut, ſamislit kuggu u rjeci, u prikaſi. Da ſctoje, kuſcjatje ſbiglja? I ti nehajeſc, da ovaki bic na Dubrovnik udari? I ti nechjeſc s' tvoje ſtrane uſteghnut ruku, daſe broj grjehaa ne uſmnaſcja, ne ide naprjeda? Millotije iſa neiſtrecenjeh tugaa da opuſti Dubrovnik? ſcjudiſc, inoſtrani, kad budu ovdi dohodit, ovudar prohodit s' morra, s' ſuha, ter vighjet koga ter koga sjemo amo u rjetko po gradu, daſe buddu cjudit, ſacjudjeni pitat, ſaſctoje ovako ſvarſceno Bogh poraſio ovo mjeſto (a). Hochjeſc daſe raſneſe po ſvjetu glas, da vjehovit oſtane na gnemu: tako bjeſce Bogu dodio Dubrovnik, daga vech nije mogo tarpjet (b)?

Stvoriteglju, odkupiteglju naſc, doſtaje nami po nauku Iſaie (c), da mi jedan drugoga u obraſ pogledamo, ſa ſpoſnat od ſctaſmo doſtojni, ſctonamſe priſtoji. Nebi tvoje raſargbe bilo, da nije naſce opacine. Suproch komubiſe krenuo ghgnev tvoj da nije opazjeh? ſaludu Vojnik noſi ſtrjelu, ako nejma luka; od klebiſe ſunuo trjeſ, da nije oblaka; ſctobi moglo gvoſdje, da nije na darvu poſaghjeno? Naſc grjeh tebije luk, oblak, darvo. Scto ima dake od nas bit na ſvarhu? Cjujem, kako ghgnevim raſgorjen viceſc, i govoriſc prilicno onemu, ſctoſi varh puka Iſraelskoga Moiſeſu govorio (d): dokle imam ja tarpjet, da me puk ovi tlacci pogarghjuje? Nechju vechje, ne: najbogljeje poslat kuggu, poraſitga. Poslatchju, poraſitchju. Te ſcto hochjeſc, dati ja na to odgovorim? Da nejmaſc raſloga? Imaſc ne jedan, negh tiſſuchju, negh beſbroja raſlogaa. Saſviem tiem nije meni ſabragneno kleknut tebi prid noghe, vappit varh Dubrovnika milloſardje, proſctegne. Ti Boſce ſa poslat bic, imaſc mnogo raſlogaa, ja ſa daga ne poſcgljeſc, jedan ſam, nu toliko velik, kolikſi ti iſti; oni, s' kojemſe tebi ſa Jeruſalem Jeremia molio (e): ako naſci grjeſi doſtoju, ti Boſce proſti radi tvoga imena: uſagne naſce, utjeho naſcja u potrebam. Tiſi meghju nami, ovdiſe tvoje imme ſpovjeda, ne oſtavinas. Oni raſlogh imam, povrachjamſe, s' kojemſe tebi rad Evrjenskoga puka utjezo Moiſes (f): da, da, poslatchjeſc kuggu. Pak? Scto hochjeſc da reku nevjernizi, kojiſu oko nas? ſnadu oni, da mi vjerujemo, daſi ti pravi Bogh; daſi ti rad tvoje vjerre od gnihove ſille do ſad ſacjuvo ovo mjeſto; da ti s' nebba k' nami slaſiſc, kad proſimo, meghju nami boraviſc, daſi ti doſad u ſvjem ſgodam protivnjem Dubrovacki bio

ſctit,

(a) 2. Paralip. 7. 20. tradam eam in parabolam, & in exemplum cunctis populis, & erit in proverbium univerſis tranſeuntibus, & dicent ſtupentes: quare ſic fecit Dominus terræ huic? Jer. 22. 8. Deuter. 29. 14. (b) Jer. 44. 22. Non poterat Dominus ultra portare propter malitiam ſtudiorum veſtrorum ec. (c) Iſa. 3. 9. Agnitio vultus eorum reſpondit eis. (d) Num. 14. 11. Uſquequo detrahet (tex. Hebr. ſpernet) mihi populus iſte... feriam eos peſtilentia, & conſumam. (e) Jer. 4. 7. ſi iniquitates noſtræ reſponderint nobis, Domine, fac propter nomen tuum. Expectatio Iſrael, Salvator ejus in tempore tribulationis.... Tu autem in nobis es, Domine, & nomen tuum invocatum eſt ſuper nos, ne derelinquas nos. (f) Num. 14. 13. Ut audiant Egyptii, de quorum medio eduxiſti populum iſtum, & habitatores terræ hujus, qui audierunt, quod tu, Domine, in populo iſto ſis, & facie videaris ad faciem, & nubes tua protegat illos.... quod occideris tantam multitudinem... & dicant, non poterat introducere populum in terram, pro qua juraverat. Magnificetur ergo fortitudo Domini ſicut juraſti, dicens: Dominus patiens, & multæ miſericordiæ, dimitte, obſecro, peccatum populi hujus ſecundum magnitudinem miſericordiæ tuæ.

Digitized by Google

ſctit, obrana ; pomoch ? Hochjeſc date iſruſciu ; da reku ? ñeka Dubrovñik vidi u koga Boga ufa ? Nemoj : ukaſci , da ko ufa u te , u tebi utjehu nahodi . Tiſi doſta tarpech , pritarpi joſc doklegod Dubrovnik : proſtimu rad neſamjernoga tvoga milloſardja . ſnam , da tvoja cjaas ne dopuſctuje , da ti bic iſ rukaa iſpuſctiſc , dokle mi k' tebi skruſceni ne povratimoſe ; alli ſnam , nevoglni da ni to njeſmo podobni , ucinit beſ tebe . Obratinas Boſce , daſe obratimo (*a*) . Proſvjetli pamet , da vidimo grjeh ; kreni ſarze da omarſnemo nagn ; potakni voglju , da obgljubimo tebe . Ne dopuſti Viſcgne milloſardje , da u grjehu otvardne Dubrovnik . Ufam dachjega prjetgne raſbudit , tvoja pomoch obratit . Ufam da nechje Dubrovnik bit oni , koije doſad bio . Cinimiſe , akoſe ne varam , daje priobrachjen , koonoſe Ninive od opake u pokornu Ninivu priobratila . Akoliſe ja varam , akolije u gnemu himbeno ſarze , laſciva rjec , poſcgli kuggu : tvoje milloſardje potlacceno proſi oſvetu . Ti iskorjepi ſo jeſik , kadga nechje da iskorjepi on : ti ſvarſci omraſe , kadih nechje da ſvarſci on : cini , da puſte oſtanu naprave , kadih nechje da oſtavi on : cini , da ſaghgnu neukrotchjena teleſa , kadih nechje da ukroti on . ſanietchje ſmart i koga od dobrjeh : allichje ona gnima prikratit nevoglje , trude , i pachjegne , nuchje opazjem prikratit ſvevoglnoſti i opacine : tichjeſcſe poſpjeſcit , dobrjem udjelit krunnu , a opazjem oſudu (*b*) .

(*a*) Jer. thr. 5. 21. Converte nos , & convertemur . Idem 31. 18. Converte me , & convertar ... poſtquam enim convertiſti me , egi pœnitentiam &c. (*b*) Aug. de Vita Chriſtiana c. 4. Sed dicet aliquis , quid eſt , quod videamus bonos etiam perire cum malis ? Boni non pereunt , ſed evadunt de malorum conſortio , & perſecutionibus . Mali & plane moriuntur , & pereunt , quia majoris judicii ſupplicium eos expectat . Juſti a preſſuris vocantur ad requiem , iniqui de luxuriis , opibus , & deliciis rapiuntur ad pœnam ; illi vadunt ut judicent , iſti ut judicentur ; illi ut vindicentur , iſti ut in eos vindicta celebretur , ut ſcriptum eſt : juſtus ſi morte præoccupatus fuerit , in refrigerio erit ; & iterum , vivens inter peccatores translatus eſt ; & iterum , placita erat Deo anima ejus , & ideo properavit de medio iniquitatis eripere eum ; & iterum , iniqui erunt ad mortem , illi autem ſunt in pace . Vides ergo ſolutionem corporis juſtis requiem eſſe , non pœnam , & idcirco ipſam ſolutionem , qui fideles ſunt , non timent , ſed magis venire , exoptant : iniqui ſuorum ſcelerum conſcii eam merito pertimeſcunt , per quam ſe non neſciunt , judicari .

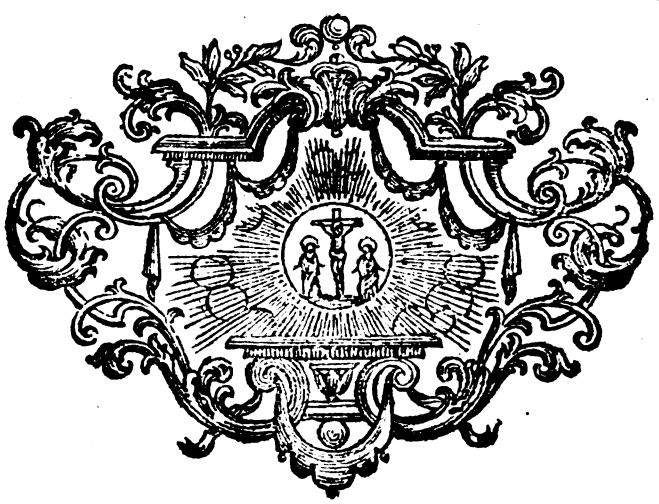

Digitized by Google

18. IV. 1939

Digitized by Google